

VIII. évfolyam, 3. szám, 2015

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Pénzügyi Hírlevél
VIII. évfolyam, 3. szám, 2015

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Lámfalusi Ibolya

Szerzők

Domán Csaba
doman.csaba@aki.gov.hu

Péter Krisztina
peter.krisztina@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-0984
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Mihók Zsolt
Telefon: (+36 1) 476-3064

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Területalapú támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok	6
Piaci és egyéb támogatások	8
Nemzeti támogatások.....	9
Kiegészítő táblák.....	11
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	12
Állattenyésztési támogatások.....	12
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	14
A kertészeti ágazat támogatása.....	14
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	15
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	16
Az egyéni vállalkozások hitelállománya	16
A társas vállalkozások hitelállománya.....	21
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban	25
MFB-hitelprogramok.....	26
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	28
Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok.....	29
Növekedési Hitelprogram (NHP)	31
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	34
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása	37
EU-referenciakamatláb	37
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	39
Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége	42
Kiegészítő táblák.....	43

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra a költségvetésben a 2015-ös évre meghatározott 791,8 milliárd forintos előirányzat 47,3 százaléka a félév végéig kifizetésre került, azaz 374,4 milliárd forintnyi támogatásban részesültek a gazdálkodók.

A SAPS és a hozzá kapcsolódó elkülönített és különleges támogatások jogcímen történt az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kifizetései több mint fele. A

Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program és a Halászati Operatív Program intézkedéseire folyósított összeg az összes agrártámogatás 29,2 százalékát tette ki. A piaci és egyéb támogatások 2,9, a nemzeti támogatások pedig 11,6 százalékát képezték a félév során felhasználásra került összegnek (1. táblázat).

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások teljesülése, 2015

	millió HUF		
Jogcím	Eredeti előirányzat	I–II. negyed-évi kifizetés	Előirányzat felhasználása (százalék)
I. SAPS és a hozzá kapcsolódó elkülönített és különleges támogatások	364 280	210 644	57,8
II. Vidékfejlesztési támogatások és HOP	302 469	109 398	36,2
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (korábban Új Magyarország Vidékfejlesztési Program)	239 132	108 595	45,4
<i>I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása</i>	121 875	51 463	42,2
<i>II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése</i>	38 322	24 118	62,9
<i>III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése</i>	45 501	17 667	38,8
<i>IV. tengely: Leader-intézkedések</i>	25 129	12 073	48,0
<i>Technikai segítségnyújtás</i>	8 305	3 274	39,4
Halászati Operatív Program	3 267	803	24,6
Vidékfejlesztési Program 2014–2020	59 284	0	0,0
MAHOP	786	0	0,0
III. Piaci és egyéb támogatások	35 036	11 035	31,5
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	9 758	4 889	50,1
Agrárpiaci támogatások	25 278	6 145	24,3
Belpiaci intézkedések	25 278	6 345	42,7
<i>Ebből: Borászati ágazat támogatása</i>	–	3 248	–
Külpiaci intézkedések	0	0	–
Intervenciós költségek	0	-200	–
IV. Nemzeti támogatások	90 021	43 318	48,1
Agrártámogatások mindösszesen	791 805	374 395	47,3

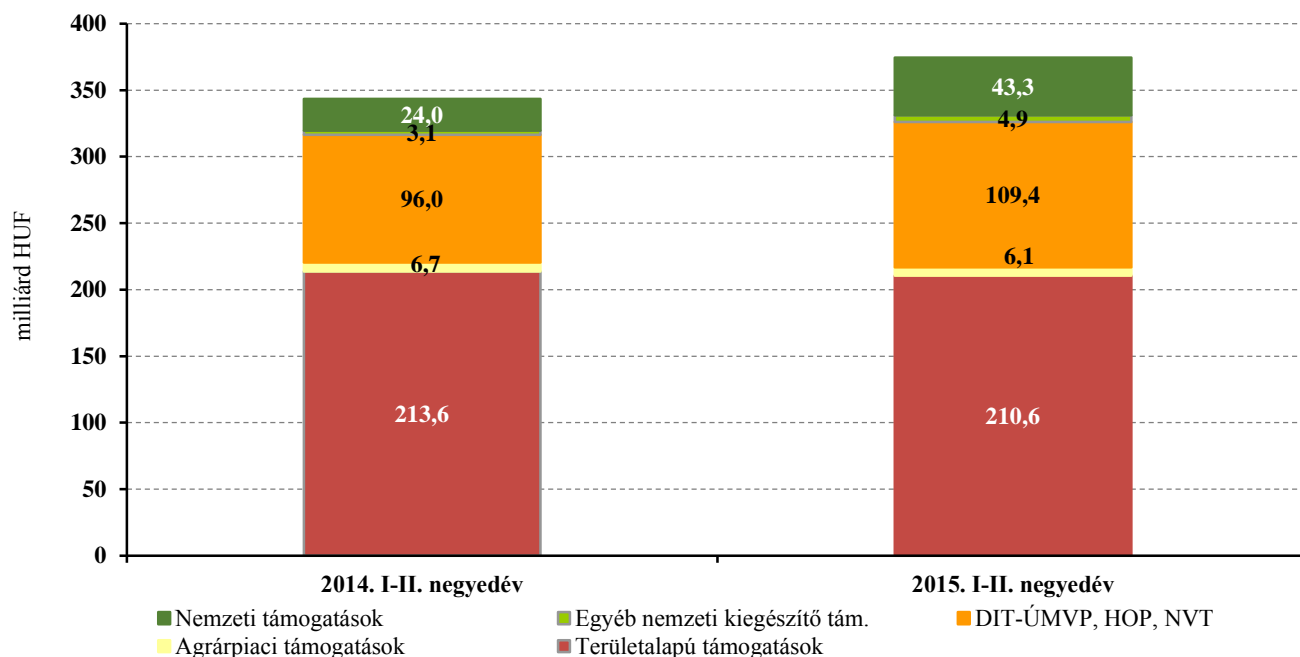
Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A nemzeti támogatások között 2014-ben még szerepeltek olyan jogcímek 13,5 milliárd forint értékben, melyek nem kimondottan termelői támogatások (nevezetesen Uniós programok árfolyam-különbözete, Egyéb EU által nem térített kiadások, KKV hitelezési program RKI visszafizetés), 2015-ben azonban már nem lettek odasorolva. A területalapú támogatások 2014. évi összege nem egyezik a Pénzügyi Hírlevél tavalyi számában megjelent összeggel, mert a 2015. évi adatok más szemléletben készültek és ennek megfelelően a bázisidőszaki adatok is átszámításra kerültek.

Az agrártámogatásokra folyósított összeg 2015 első felében 30,9 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszakában történt kifizetéseket. A különbség jelentős hányadát a nemzeti támogatások számottevő, 19,3 milliárd forintos bővülése és a vidékfejlesztési támogatások 13,4 milliárd forintos gyarapodása képezte.

Az agrárpiaci támogatások a tavalyi időarányos kifizetések 91,2 százalékát érték el, a területalapú támogatások összege kismértékben – 1,4 százalékkal – elmaradt a korábbiaktól (1. ábra).

1. ábra: Agrártámogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2014 és 2015

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A 2014. I-II. negyedévi agrártámogatások összege nem egyezik meg a tavalyi Pénzügyi Hírlevélben szereplő támogatási összeggel, mert az adatok más szemléletben készültek, így a bázisévi adatok is ennek megfelelően kerültek korrigálásra.

Az agrár- és vidékfejlesztési intézkedésekre előirányzott 2015. évi 791,8 milliárd forint összértékű támogatási keretből a kedvezményezettek számára juttatott 374,4 milliárd forint 79,6 százaléka uniós, 20,4 százaléka pedig nemzeti forrásból került folyósításra. A

társfinanszírozással működő támogatások 114,3 milliárd forintot tettek ki, mely 71,1, illetve 28,9 százalékos megoszlásban európai uniós pénzügyi alapokból és a nemzeti központi költségvetésből tevődött össze (2. táblázat).

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2015

millió HUF

Forrás	2015. évi eredeti előirányzat			2015. I-II. negyedévi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	90 021	–	90 021	43 318	–	43 318
EU-társfinanszírozású támogatások	312 226	173 632	138 594	114 288	81 243	33 045
Közvetlen EU-kifizetések	389 558	389 558	–	216 789	216 789	–
Összesen	791 805	563 190	228 615	374 395	298 032	76 363

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Területalapú támogatások

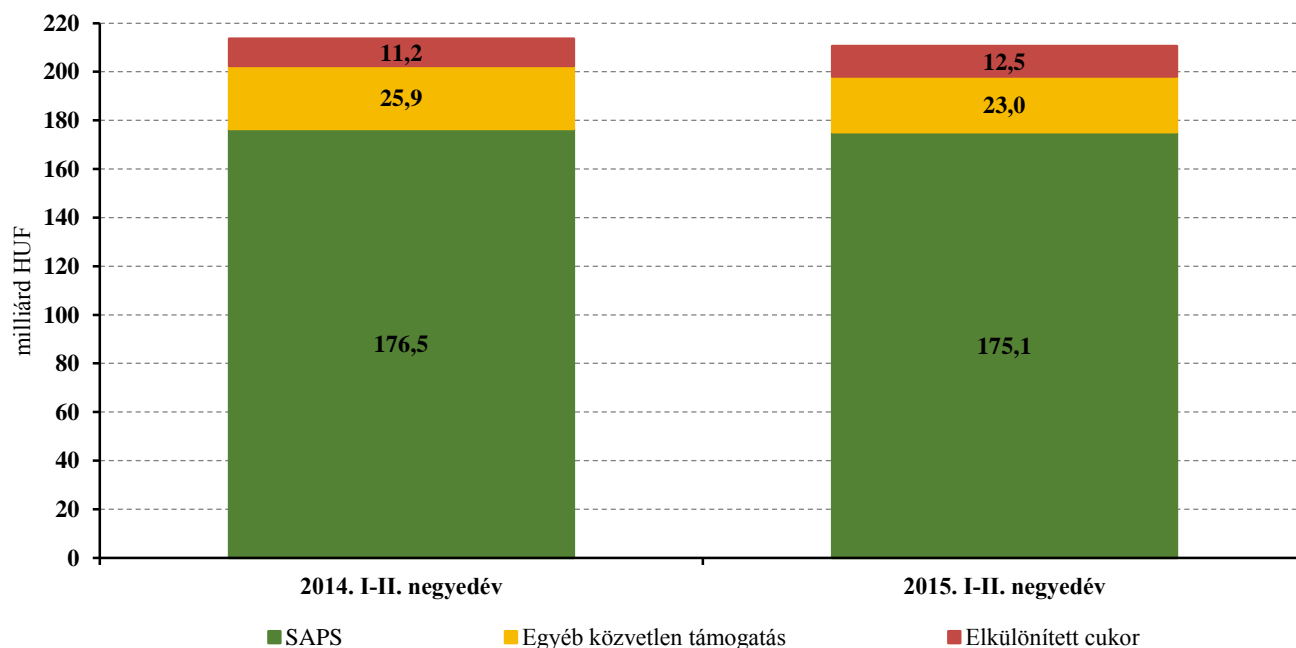
Az Európai Uniótól közvetlenül az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapon keresztül (továbbiakban EMGA) 210,6 milliárd forint került felhasználásra közvetlen támogatásokra 2015 első félévében, ami az előző évi azonos időszakhoz képest 1,4 százalékos mérséklődést jelentett. A közvetlen támogatások között az egy-séges területalapú támogatás (SAPS) 175,1 milliárd forintot, az elkülönített és különleges támogatások összege (elkülönített cukor, rizs, zöldség-gyümölcs, bogyós-gyümölcs támogatás, különleges tej, kérődző-, és zöldség, gyümölcs, dohány szerkezetátalakítás) 35,5 milliárd forintot tett ki (2. ábra).

Mivel az EMGA gazdasági év a naptári évtől eltérően alakul, októberben kezdődik és júniusig tart, ezáltal a 2014-es SAPS keretigények egy része már tárgyévben előlegként, míg a fennmaradó része 2015-ben került kifizetésre. A SAPS-hoz hasonlóan a különleges

tejtámogatás jogcím is tárgyévben szinte teljes egészében kifizetésre kerül. Az elkülönített és különleges, valamint a szerkezetátalakítást támogató intézkedésekre irányuló kifizetések a következő naptári évben valósulnak meg, így 2015-ben a 2014-ben benyújtott kifizetési kérelmek kerültek folyósításra.

Az idei évtől életbe lépett degresszivitás elve alapján a SAPS támogatások csökkentésre kerültek és a támogatási felsőhatárokat megállapították. Ennek értelmében a 150 000 eurót meghaladó támogatási összeg felett a támogatás 5 százaléka, az 1200 hektáros területen gazdálkodók támogatásának teljes összege, azaz 100 százaléka elvonásra került. A degresszivitás alól kivételt képez a zöld komponens és a termeléshez kötött területalapú támogatások. Az átcsoportosítás lehetőségével élve Magyarország az elvont összegeket a második pillér, azaz a vidékfejlesztés célkitűzéseinek megvalósítására fordítja.

2. ábra: Területalapú támogatások teljesülése, 2014 és 2015

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A 2014. I–II. negyedévi területalapú támogatások összege nem egyezik meg a tavalyi Pénzügyi Hírlevélben szereplő támogatási összeggel, mert az adatok más szemléletmódban készültek, így a bázisévi adatok is ebben a szemléletmódban kerültek meghatározásra.

Vidékfejlesztési és halászati programok

Az európai uniós társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati intézkedésekre elkülönített 302,5 milliárd forintból 2015 első félévében a keretösszeg 36,2 százaléka, 109,4 milliárd forint került kifizetésre. A folyósított összeg 99,3 százaléka a 2007-2013-as tervezési ciklushoz kapcsolódóan, a Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (korábban ÚMVP) célkitűzéseinek megvalósítására fordítódott, míg a kifizetések 0,7 százaléka a Halászati Operatív Programban került felhasználásra. A 2014-2020-as Széchenyi 2020 programozási időszak célkitűzéseire épülő új Vidékfejlesztési Program és a Magyar Halászati Operatív Program intézkedéseire nem történt kifizetés a félév során (3. táblázat).

A DIT-ÚMVP tengelyei közül a mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítására tett intézkedésekre (I. tengely) folyósították a kifizetett összeg közel felét, 51,5 milliárd forint értékben. A II. tengely célkitűzésének megvalósítására, a környezet és vidék fejlesztésére 24,1 milliárd forintot vettek igénybe a

kedvezményezettek.

A vidéki területeken élők életminőségének javítására 17,7, a LEADER intézkedésekre pedig 12,1 milliárd forintot fizettek ki (3. ábra). Összességében a DIT-ÚMVP 2015. évre elkülönített keretösszegének 45,4 százaléka jutott el a termelőkhez az első félév során.

Az I. tengely intézkedései közül az Állattartó telepek korszerűsítésére és a Fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott támogatási összegek együttesen a versenyképességet javító intézkedésekre folyósított összeg 70,0 százalékát tették ki. A környezetvédelmi intézkedések közül az Agrár-környezetgazdálkodás (AKG) érdemel kiemelt, a II. tengelyre fordított összeg 69,3 százaléka erre a jogcímre irányult. A vidékfejlesztési intézkedésekre (III. tengely) fordított 17,7 milliárd forintos összeg 37,3 százaléka Turisztikai tevékenységek ösztönzéséhez nyújtandó támogatás formájában, 28,7 százaléka pedig Vidéki szolgáltatások jogcímen került kifizetésre.

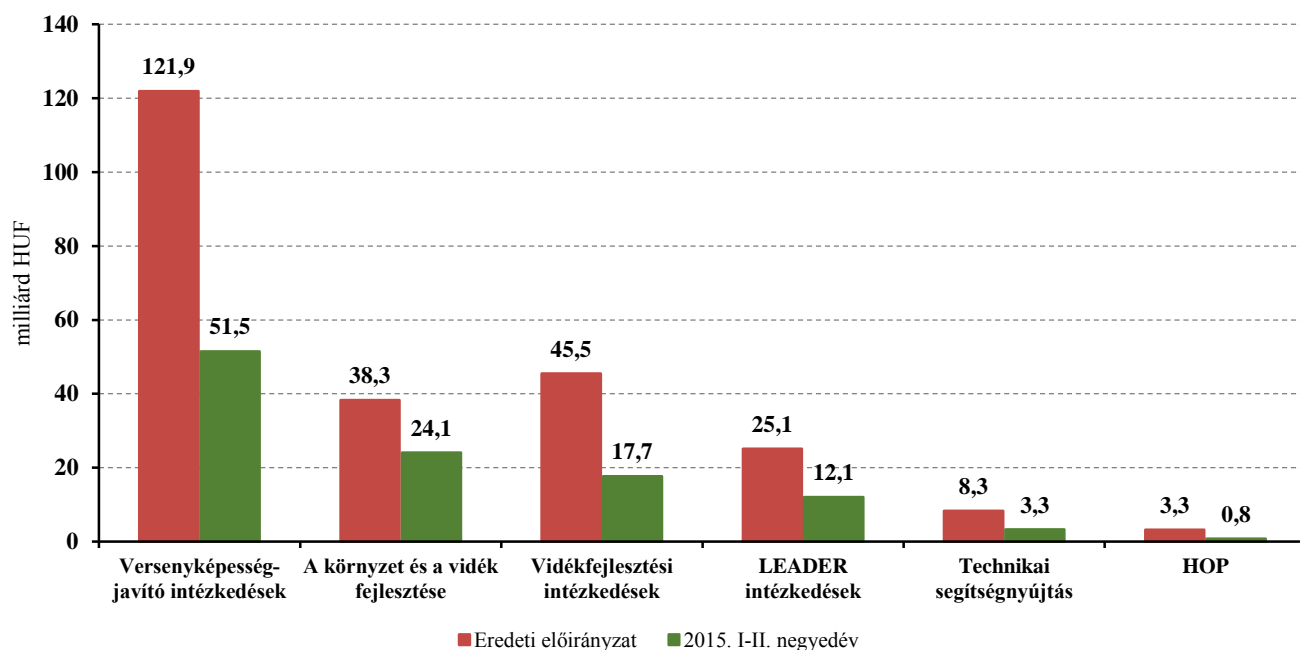
3. táblázat: **Vidékfejlesztési és halászati támogatások teljesülése, 2015**

millió HUF

Jogcím	Eredeti előirányzat	I–II. negyedévi kifizetés	Eredeti előirányzat felhasználása (százalék)
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (korábban Új Magyarország Vidékfejlesztési Program)	239 132	108 595	45,4
I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása	121 875	51 463	42,2
II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése	38 322	24 118	62,9
III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése	45 501	17 667	38,8
IV. tengely: Leader-intézkedések	25 129	12 073	48,0
Technikai segítségnyújtás	8 305	3 274	39,4
Halászati Operatív Program	3 267	803	24,6
Vidékfejlesztési Program 2014–2020	59 284	0	0,0
MAHOP	786	0	0,0
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	302 469	109 398	36,2

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

3. ábra: Darányi Ignác Terv-Új Magyarország Vidékfejlesztési Program kifizetései, 2015

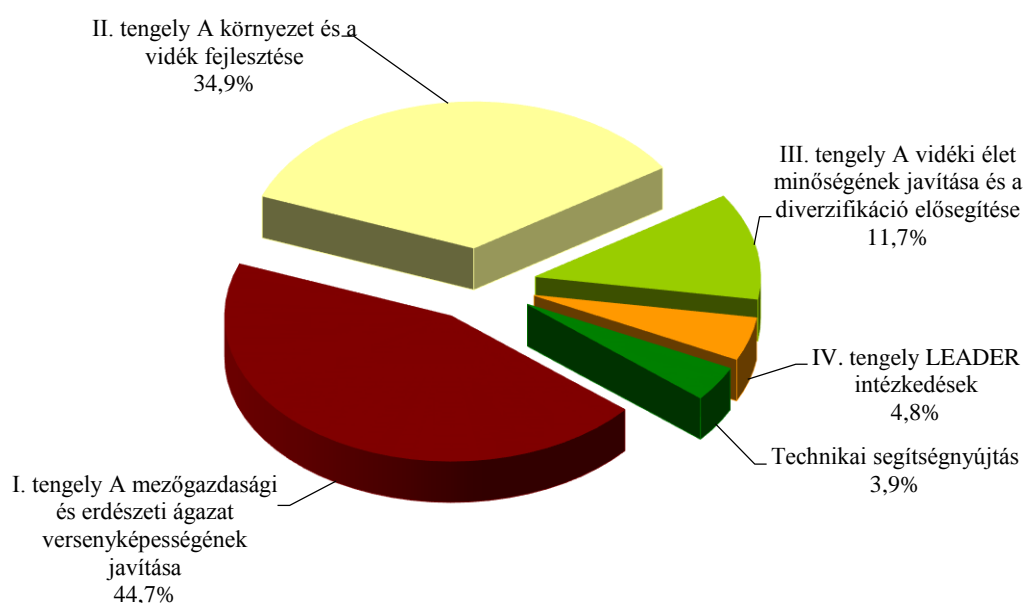

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó DIT-ÚMVP célkitűzéseinek megvalósítására szánt keretösszeg 1469,6 milliárd forint volt, melynek 96,7 százaléka, azaz 1421,2 milliárd forint jutott el a gazdálkodóhoz 2015. július 31-ig. A kifizetett összeg legnagyobb

része, 44,7 százaléka a mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítására irányult. A II. tengely intézkedéseire fordítódott a teljes összeg 34,9 százaléka, míg a kifizetések 11,7 százalékát a vidéki élet minőségének javítására és a diverzifikáció elősegítésére használták fel (4. ábra).

4. ábra: DIT-ÚMVP-kifizetések tengelyenként, kumulált adatok 2007–2015

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

Az európai uniós forrásból finanszírozott agrárpiaci támogatások és a kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része alkotja a piaci és egyéb támogatások összességét, melyre 35,0 milliárd forintot különítettek el 2015-ben. Ezen összeg 31,5 százaléka, azaz 11,0 milliárd forint került felhasználásra a félév során (4. táblázat).

A kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra (pl. Magyar Méhészeti Nemzeti Program, Iskolatej és Iskolagyümölcs program, Egyes speciális szövetkezők támogatása stb.) a hazai költségvetésből 4,9,

uniós forrásból pedig 2,9 milliárd forintot fordítottak az első félév folyamán.

A belpiaci intézkedések több mint fele a borászati ágazat számára került kifizetésre 3,2 milliárd forint értékben. A borászati ágazat támogatásainak mintegy fele, 1,6 milliárd forint Borászati gépek, technológiai berendezések beszerzésének támogatására irányult. Továbbá jelentős összeget, 1,4 milliárd forintot hívhattak le a gazdák Szőlőültetvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása jogcímen.

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások, 2015**

	millió HUF	
Jogcím	Eredeti elő- irányzat	2015. I–II. negyedév
Agrárpiaci támogatások	25 278	6 145
Belpiaci intézkedések		6 345
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része		2 906
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>		149
<i>Iskolatejprogram</i>		492
<i>Iskolagyümölcs-program</i>		767
<i>Egyes speciális szövetkezők támogatása</i>		1 226
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>		273
Cukorilleték-kiegyenlítő kamat		191
Borászati ágazat támogatása		3 248
<i>Szőlőültetvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása</i>		1 356
<i>Borászati gépek, technológiai berendezések beszerzésének támogatása</i>		1 621
<i>Borok promóciója harmadik országokban</i>		20
<i>A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő lepárlásának támogatása</i>		250
Külpiaci intézkedések		0
Intervenciós költségek		-200
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	9 758	4 889
Magyar Méhészeti Nemzeti Program		149
Iskolatejprogram		2 397
Iskolagyümölcs-program		741
Egyes speciális szövetkezők támogatása		1 444
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása		157
Összesen	35 036	11 035

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: Az agrárpiaci támogatások között szerepeltetett intervenciós költségek negatív értéke az elutasítás miatt befizetett, illetve a téves kiutalás miatt visszaszedett összegekből adódott.

Nemzeti támogatások

A nemzeti támogatásokra elkülönített 90,0 milliárd forintos keretösszeg közel fele (43,3 milliárd forint) jutott el a kedvezményezettekhez a félév végéig.

A „több munkahelyet a mezőgazdaságban” program által biztosított többletforrás lehetővé tette, hogy az átmeneti nemzeti támogatások jelentősen megemelt keretösszegekkel kerüljenek meghirdetésre és átutalásra a termelők részére. Ezáltal az ÁNT jogcímeire összességében 26,7 milliárd forintot folyósítottak a félév folyamán, mely az előző év azonos időszakában kifizetett összeget nagymértékben meghaladta. Az állattenyésztéshez kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatásokra szánt kifizetések szinte teljes egészében megvalósultak az első félév során.

A sertésstratégia keretében a sertéságazat helyzetét javító intézkedésekre 1,4 milliárd forint áll rendelkezésre az év folyamán, melyből 0,2 milliárd forintot kifizettek az első félévben. Az állatjóléti támogatások keretösszege szintén jelentősen megemelkedett. A baromfi állatjóléti támogatásra 11,0 Mrd forintot, a sertés állatjóléti támogatásra 8,5 Mrd forintot használhatnak

fel a gazdálkodók a vizsgált évben.

A nemzeti agrárkárenyhítésre elkülönített támogatási alapból 1,2 milliárd forintot fordítottak a gazdák az őket ért károk enyhítésére. Tanyafejlesztésre 0,6 milliárd forintot vettek igénybe, amely az előirányzott összeg 40,4 százalékát tette ki. Az egyéb nemzeti támogatások jogcím alá tartozó tenyésztésszervezés, erdőfelújítás és erdőtelepítés intézkedésekre irányuló éves 5,2 milliárd forintos keretből 0,6 milliárd forint támogatás jutott el a kedvezményezettekhez az I.-II. negyedévben (5. táblázat).

Összességében a nemzeti támogatás formájában kifizetett összegek 61,6 százaléka Átmeneti nemzeti támogatások, 13,7 százaléka pedig Állatjóléti támogatások címén jutott el a gazdálkodókhöz. Továbbá az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése céljából folyósított összeg a nemzeti támogatások keretein belül igénybe vett teljes összeg 9,8 százalékát, az Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása jogcímen felhasznált összeg pedig a 2,3 százalékát tette ki (5. ábra).

5. táblázat: **Nemzeti támogatások teljesülése, 2015**

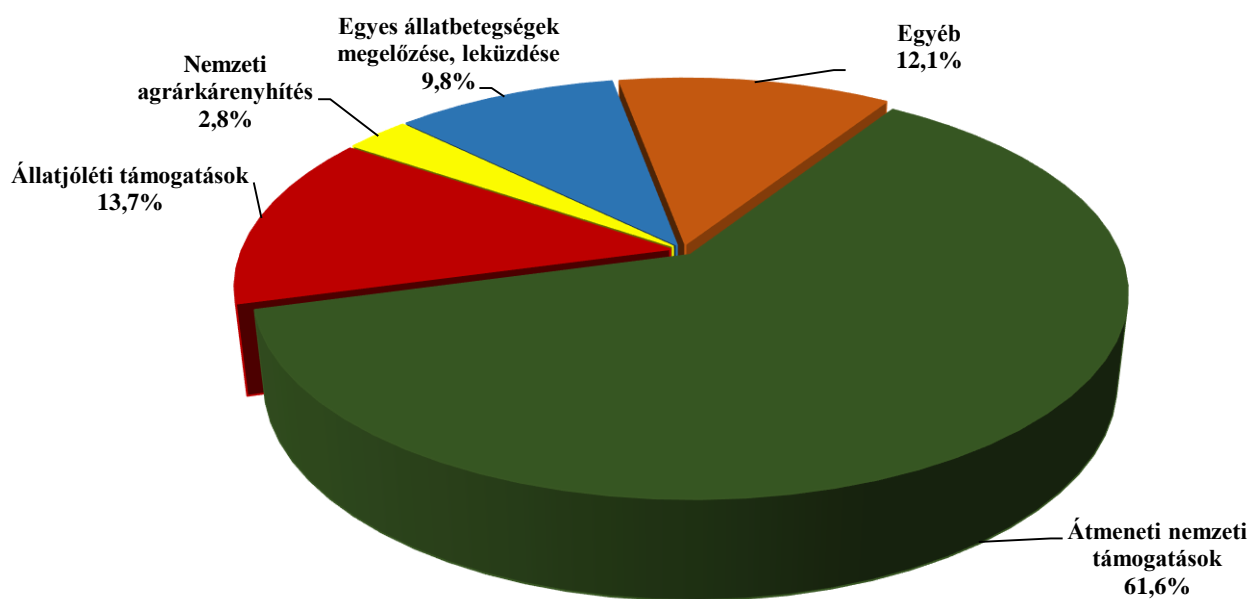
Jogcím	Eredeti előirányzat	2015. I–II. negyedév	Eredeti előirányzat felhasználása (százalék)
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	77 731	40 686	52,3
<i>ebből: Átmeneti nemzeti támogatások</i>	<i>36 000</i>	<i>26 684</i>	<i>74,1</i>
<i>Baromfi állatjóléti támogatások</i>	<i>11 000</i>	<i>2 670</i>	<i>24,3</i>
<i>Sertés állatjóléti támogatások</i>	<i>8 500</i>	<i>3 280</i>	<i>38,6</i>
<i>Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése</i>	<i>8 500</i>	<i>4 238</i>	<i>49,9</i>
<i>Állati hulla elszállítási és ártalmatlanítási támogatása</i>	<i>3 600</i>	<i>1 878</i>	<i>52,2</i>
<i>Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)</i>	–	251	
<i>Biztosítási díjtámogatás a mezőgazdaságban</i>	–	117	
<i>Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása</i>	–	1 014	
<i>Mezei őrszolgálat</i>	–	311	
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	1 400	229	16,3
Nemzeti agrárkárenyhítés	4 300	1 216	28,3
Tanyafejlesztés	1 415	571	40,4
Egyéb nemzeti támogatások	5 175	615	11,9
Nemzeti támogatások	90 021	43 318	48,1

millió HUF

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A táblázatban megjelenített nemzeti agrárkárenyhítésre elkülönített előirányzat nem tartalmazza a termelői befizetéseket, melyek a károk enyhítésére fordítható éves keretösszeg felét, azaz 4,3 milliárd forintot képeznek, hiszen ezen összeg nem minősül nemzeti támogatásnak. Együttesen a gazdálkodók számára 8,6 milliárd forint áll rendelkezésre káraik enyhítésére 2015-ben.

5. ábra: A nemzeti támogatások kifizetéseinek megoszlása főbb jogcímek alapján, 2015

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügpolitikai Osztályán

Megjegyzés: A nemzeti támogatások között 2014-ben még szerepeltek olyan jogcímek 13,5 milliárd forint értékben, melyek nem kimondottan termelői támogatások (nevezetesen Uniós programok árfolyam-különbözete, Egyéb EU által nem térített kiadások), 2015-ben azonban már nem lettek odasorolva

Kiegészítő táblák

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások tárgyévi teljesülése részletesen**

millió HUF

Jogcím	2015. I–II. negyedév
Közvetlen támogatások	210 643,8
Egységes területalapú támogatás (SAPS)	175 093,5
Elkülönített cukor	12 549,9
Elkülönített bogyós gyümölcs	117,0
Elkülönített zöldség-gyümölcs	1 392,2
Különleges tejtámogatás	240,9
Különleges rizstámogatás	377,6
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	346,4
Kérődző-szerkezetátalakítás	10 626,0
Zöldség-, gyümölcs-, dohány-szerkezetátalakítás	9 900,5
Átmeneti nemzeti támogatások (ÁNT)	26 684,1
Anyajuh-támogatás – termeléshez kötött	17,5
Anyajuhtartás-kiegészítő támogatás – termeléstől elválasztott	338,7
Anyatehén-támogatás – termeléshez kötött	3 199,3
Anyajuh de minimis támogatás	2 002,1
Kiegészítő anyajuhtartás de minimis támogatás	0,4
Anyakecske de minimis támogatás	94,4
Húsmarhatartás-támogatás – termeléstől elválasztott	4 572,3
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – elválasztott	3 190,1
Tejtámogatás – termeléstől elválasztott	13 159,4
Burley dohány – termeléstől elválasztott	0,8
Területalapú támogatás (szántóföldi növények, dohány, rizs)	109,1
Összesen	237 327,8

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A támogatási összegek ágazati, illetve alágazati szintre történő lebontását taglalja ez a fejezet. A támogatások között szerepelnek olyan jogcímek, melyek nem egyértelműen sorolhatók az egyes ágazatokhoz, ilyen például az egységes területalapú támogatás (SAPS), amelyből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartó gazdák és a kertészeti ágazatok

egyenként részesülnek. Továbbá az állattenyésztési ágazatba juttatott támogatások megosztása során nem minden esetben volt megoldható a jogcímek besorolása, mert a több alágazatot érintő támogatási összegek megosztására nem adódott lehetőségünk, így azokat az egyéb jogcímek között szerepeltetjük.

Állattenyésztési támogatások

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások közül az állattenyésztési ágazat összesen 77,6 milliárd forintban részesült a 2015. első félév során. A kifizetésre került összegek 51,6 százalékát az adatok részletezettsége hiányában nem állt módunkban felosztani az állattenyésztésen belül, hiszen azok vagy az ágazat egészének biztosítanak támogatást (pl.: EMVA állattartó telepek korszerűsítése), vagy több alágazatnak (például a Kérődző szerkezetátalakítás a szarvasmarha ágazat és a juhokat, kecskéket tartók számára). Utóbbi jogcímre 10,6, az állattartó telepek korszerűsítésére pedig 23,1 milliárd forintot folyósítottak.

Jelentős összeg, 28,0 milliárd forint jutott a szarvasmarhatartókhoz, mely az összes támogatási összeg 36,1 százaléka. Ezen belül is a tejágazat 17,0 milliárd forint támogatásban részesült, melynek a legnagyobb hányadát (13,2 milliárd forintot) Nemzeti tejtámogatás jogcímén a hazai költségvetésből kapták a tejelő tehenészetek, ezzel is segítve az ágazatot a megszünt kvótarendszer kedvezőtlen hatásainak enyhítésében. A húsmarhatartással foglalkozó gazdálkodókhoz a szarvasmarha ágazat támogatásainak 39,2 százaléka, 11,0 milliárd forint érkezett az elmúlt félév folyamán.

A sertés és baromfitartók a piacszabályozás korlátai miatt európai uniós forrásból nem részesülnek, a hazai költségvetésből elkülönített keretösszeg jelentős mértékű bővítésének köszönhetően viszont a sertéságazat az állattartói támogatásokon keresztül 3,3, a baromfi ágazat pedig 2,7 milliárd forinttal részesedett. Ezen felül az állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére további 918,0 millió forintot vettek igénybe a baromfitartó gazdaságok. Ezen jogcím keretösszege 8,5 milliárd forint, melyből a baromfi ágazat 2,5 milliárd forint összegig igényelhet támogatást 2015-ben.

A sertésstratégia intézkedéseiben belül két „csekély összegű” (de minimis) támogatási konstrukciót hirdettek meg, amelynek keretében a sertésfeldolgozók részére 167,3 millió forint, a sertésenyésztők részére pedig 61,4 millió forint átutalása valósult meg ezen időszakban.

A juh és kecske ágazatba 2,5 milliárd forintot folyósítottak, mely számottevő része (2,0 milliárd forint) az Anyajuh de minimis támogatás keretében került kifizetésre (7. táblázat).

7. táblázat: Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2015

millió HUF

Jogcím	2015. I–II. negyedév
Szarvasmarha	27 988,1
Tejágazat	17 026,4
EMVA – Tejágazat állatjólét	736,2
Nemzeti tejtámogatás	13 159,4
Iskolatejprogram	2 889,9
Különleges tejtámogatás	240,9
Húsmarhatartás	10 961,7
Anyatehén-termeléshez kötött	3 199,3
Húsmarha-termeléstől elválasztott	4 572,3
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása	3 190,1
Sertés	3 508,2
Állatjóléti támogatás	3 279,5
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	228,7
Baromfi	3 587,7
Állatjóléti támogatás	2 669,5
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi	918,2
Juhok, kecskék	2 453,1
Anyajuh-támogatás	17,5
Kiegészítő anyajuhtartás de minimis támogatás	0,4
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – termeléstől elválasztott	338,7
Anyajuh de minimis támogatás	2 002,1
Anyakecske de minimis támogatás	94,4
Egyéb jogcímek	40 064,0
Kérődző-szerkezetátalakítás	10 626,0
Állattenyésztési feladatok	483,9
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin kívül)	3 320,1
Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás	1 878,2
EMVA állattartó telepek korszerűsítése ÁTK	23 062,2
EMVA – Őshonos mezőgazdasági állatfajták tenyésztésben történő támogatása	263,7
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	429,8
Összesen	77 601,0

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztők összesen 198,0 milliárd forint támogatást vettek igénybe 2015. félév végéig. Az egységes területalapú támogatás jogcímen folyósított összeg képezte a támogatások 88,4 százalékát, 175,1 milliárd forint értékben, mely közvetlenül az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozódott. Jelentős összeget, 12,5 milliárd forintot igényeltek továbbá a cukorrépa termelők területalapú támogatáshoz kapcsolódó Elkülönített cukortámogatás jogcímen (8. táblázat).

A dohány (Virginia, Burley) ágazat részére – az

uniós finanszírozású szerkezetátalakítási támogatás megszűnése miatt – a nemzeti költségvetésből jelentős (2,3 milliárd forint) többletforrás került biztosításra, amely a későbbiekben kerül kifizetésre.

A DIT-ÚMVP program versenyképességet javító intézkedései közül a Növénytermesztés létesítményeinek korszerűsítése (Szárító) jogcímen az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból és hazai forrásból társfinanszírozással megvalósult kifizetések összesen 89,0 millió forintot tettek ki.

8. táblázat: A szántóföldi növénytermesztőknek folyósított támogatások, 2015

millió HUF

Jogcím	2015. I–II. negyedév
SAPS	175 093,5
Elkülönített cukor	12 549,9
Különleges rizstámogatás	377,6
Növény-egészségügyi vizsgálatok támogatása	19,9
Burley dohány – termeléstől elválasztott	0,8
Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás	9 900,5
EMVA – szárítók támogatása	89,0
Összesen	198 031,1

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A SAPS kifizetésekből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazatok is részesültek, az alágazatok közötti megosztás nem állt módunkban. A zöldség-gyümölcs és dohány szerkezetátalakítás jogcímet sem tudtuk megbontani, ennek eredményeképpen kertészeti ágazat részére juttatott támogatást is tartalmaz az összesítés.

A kertészeti ágazat támogatása

A kertészeti ágazat fejlődését 19,2 milliárd forint támogatási összeg biztosította a félév során. A folyósított összegek zöme európai uniós forrásból vagy az addicionalitás elve alapján társfinanszírozással került kifizetésre. Az ágazatba érkezett támogatások több mint fele (51,6 százaléka) a zöldség-, gyümölcs- és dohánytermesztés szerkezetének átalakítására irányult. A zöldség- és gyümölcstermesztők ezen felül Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs és bogyógyümölcs jogcímekre vettek igénybe további 1,4 milliárd forintot. A társfinanszírozással működő

jogcímek közül a legjelentősebb összeget, 2,8 milliárd forintot az EMVA-ból finanszírozott Kertészeti gépek, technológiai berendezések beszerzéséhez nyújtható támogatásra fizettek ki. Az egyes speciális szövetkezéseket közel azonos összeggel, 2,7 milliárd forinttal támogatták, mely intézkedés hazai és uniós forrásból való finanszírozásának megoszlása 54,1 és 45,9 százalékos volt. Az Iskolagyümölcs program társfinanszírozása közel 50-50 százalékos arányban valósult meg a félév végére (9. táblázat).

9. táblázat: A kertészeti ágazat részére folyósított támogatások, 2015

millió HUF	
Jogcím	2015. I–II. negyedév
Egyes speciális szövetkezesek támogatása	2 670,1
Iskolagyümölcs-program	1 507,9
EMVA – Kertészet korszerűsítése	402,6
EMVA – Kertészeti gépek, technológiai berendezések beszerzéséhez nyújtandó támogatás	2 763,3
EMVA – Kertészeti ültetvények korszerűsítése, létesítése	260,7
EMVA – Gyümölcs- és kertészeti ültetvények korszerűsítése, létesítése	180,4
EMVA – Ültetvények korszerűsítése, telepítése	7,0
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs	1 392,2
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített bogyógyümölcs-támogatás	117,0
Zöldség-gyümölcs szerkezetátalakítás	9 900,5
Összesen	19 201,7

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A zöldség-, gyümölcs- és dohány-szerkezetátalakítás jogcímet nem állt módunkban felosztani az alágazatok között, ennek eredményeképpen szántóföldi növénytermesztés ágazat részére juttatott támogatást is tartalmaz az összesítés.

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A két pilléren alapuló mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer agrár-kárenyhítési intézkedéseinek (I. pillér) keretein belül 2015 I-II. negyedévében összesen 1,2 milliárd forint támogatást vettek igénybe a gazdálkodók. A nemzeti agrár-kárenyhítési rendszerben történő részvétel törvényi szabályozás alapján meghatározott területméret feletti gazdaságok számára kötelező jellegű.

A kockázatkezelési rendszer második pillére – mely önkéntes tagsági alapon működik – a Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás hazai és európai

uniós forrásból finanszírozódott. A második pillér támogatásának kifizetésére vonatkozó uniós jogszabály alapján a támogatási összeg legfeljebb 65 százalékáig a folyósított összeg források közötti megoszlása 75 százalékban európai uniós és 25 százalékban hazai költségvetésből finanszírozható. A fentiek alapján a nemzeti támogatás összege 117,3, az európai uniós forrásból megvalósult kifizetés pedig 346,4 millió forintot tett ki a félév során (10. táblázat).

Összességében 1,7 milliárd forintot használtak fel mezőgazdasági kockázatkezelésre a gazdálkodók az első félév folyamán.

10. táblázat: A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer állami kifizetései, 2015

millió HUF	
Jogcím	2015. I–II. negyedév
Nemzeti agrárkárenyhítés	1 216,3
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott nemzeti támogatás	117,3
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott uniós támogatás	346,4
Összesen	1 680,0

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

A nemzetgazdaság társas vállalkozásainak teljes hitelállománya az előző év második negyedévéhez képest 6,7 százalékkal, 6240,7 milliárd forintra csökkent 2015 második negyedévében.

Nemzetgazdasági szinten a forintalapú hitelek értéke 211,8 milliárd forinttal, 3176,9 milliárd forintra csökkent az előző negyedévhez képest. A devizahitelek értéke ezzel szemben 78,9 milliárd forintot emelkedett, 3063,8 milliárd forinton zárt az előző negyedévi összeghez képest. A nemzetgazdaság hitelállományából a rövid lejáratú hitelek 11,1 százalékkal, 1688,9 milliárd forintra csökkentek az előző negyedévi értékhez képest. A

hosszú lejáratú hitelállomány ugyanezen időszakhoz képest 4,9 százalékkal mérséklődött, így 4551,8 milliárd forint volt az aktuális negyedévben.

A Növekedési Hitelprogram (továbbiakban: NHP) II. szakaszában részt vevő hitelintézetek 782,3 milliárd forint összegű szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé, amelyből 613,1 milliárd forintot folyósítottak, több mint 28 ezer ügylethez és 18 ezer vállalkozáshoz kapcsolódóan. A program két szakaszában összességében mintegy 23 500 vállalkozás jutott finanszírozáshoz, 1500 milliárd forint értékben.

Az egyéni gazdaságok hitelállománya

Az agrárgazdaság egyéni gazdaságainak teljes hitelállománya 99,3 milliárd forint volt¹ az aktuális negyedévben, ami 23,3 százalékkal haladta meg 2015 első negyedévének értékét. A mezőgazdaság részesedése 93,6 százalék, az élelmiszeripari gazdaságoké pedig 6,4 százalék volt az egyéni gazdaságok teljes hitelállományán belül.

Az aktuális negyedévben az agrárgazdaság egyéni gazdaságaihoz kihelyezett beruházási hitelek állománya 6,9 százalékkal 49,8 milliárd forintra, míg a hosszú lejáratú forgóeszközhitelké 57,2 százalékkal 30,2 milliárd forintra nőtt előző negyedévhez képest. Volumenét tekintve szintén bővült a folyószámlahitelek és az éven belüli hitelek értéke is, 2,8, illetve 1,7 milliárd forinttal².

Az agrárgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságoknál az éven belüli hitelek értéke 19,3 milliárd forint volt, míg a hosszú lejáratú hiteleké 80,0 milliárd forint, ami mindkét esetben több mint 20 százalékos emelkedést jelentett az előző negyedévhez képest.

A mezőgazdasági ágazat egyéni gazdaságainak teljes hitelállománya 92,9 milliárd forint volt az aktuális negyedévben, ami 22,2 százalékos emelkedést jelentett

az előző negyedévhez képest. Az östermelőkhöz kihelyezett hitel összege az első negyedévi értékhez viszonyítva 23,4 milliárd forintról 29,5 milliárd forintra emelkedett, az egyéni vállalkozásoknál pedig 20,6 százalékkal, 63,5 milliárd forintra bővült a fennálló hitelállomány.

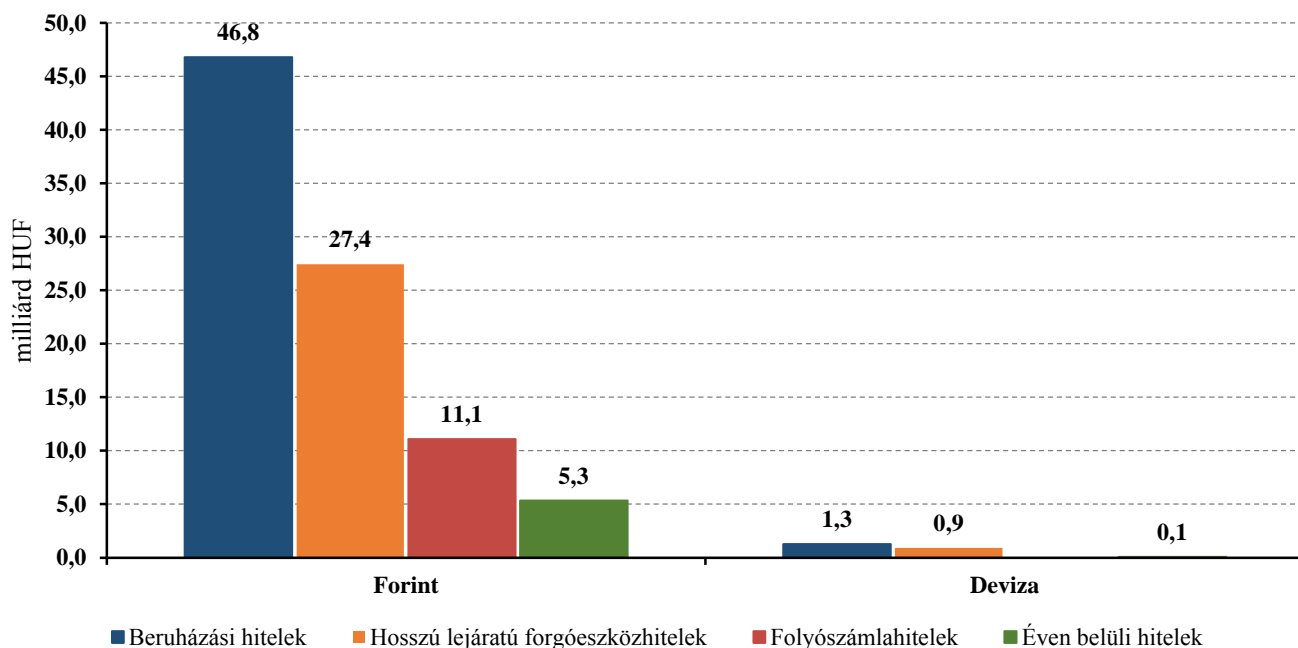
A mezőgazdasági egyéni gazdaságoknál a forinthitelek összege 90,7 milliárd forint volt az aktuális negyedévben, amit 23,1 százalékos növekedést jelentett előző negyedévhez képest. A forinthitelek 51,6 százalékát a beruházási hitelek, 30,2 százalékát a hosszú lejáratú forgóeszközhiteltek tették ki, míg a rövid lejáratú hitelek³ 18,1 százalékát 2015 második negyedévében. A devizahitelek állománya 2,3 milliárd forintra csökkent előző negyedévhez képest, így a mezőgazdasági egyéni gazdaságok devizakitettsége 2,4 százalékra mérséklődött az aktuális negyedévben. A devizahiteleken belül szintén a beruházási hitelek részaránya volt a legmagasabb 55,8 százalékkal, míg a hosszú lejáratú hitelek részesedése 40,5 százalék volt. Az éven belüli devizahitelek értéke az 1,0 milliárd forintot sem érte el az aktuális negyedévben (6. ábra).

¹ A hitelállomány értéke nem tartalmazza az egyéb be nem sorolt hiteleket (lombardhitel, szabad felhasználású, jelzálog-, személyi hitel, stb.), amelyek összértéke 2015 második negyedévében 9,1 milliárd forint volt, ennek megfelelően az egyéni gazdaságok összes hitelállománya 108,7 milliárd forint volt.

² Az egyes hitelcélú esetében az állományi értékek a forint és deviza alapú állományok értékét is tartalmazzák.

³ A rövid lejáratú forinthitelek tartalmazzák az éven belüli forint folyószámlahiteleket és az éven belüli forinthiteleket.

6. ábra: A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2015 II. negyedében

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági egyéni gazdaságokon belül a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó gazdaságok tovább növelték részesedésüket, és 61,2 milliárd forint hitellel rendelkeztek 2015 közepén. Őket követték az állattenyésztéssel foglalkozó vállalkozások, részesedésük a teljes hitelösszegeken belül 15,7 százalékot tett ki, ami 1,3 százalékpontos visszaesést jelentett az előző negyedévi értékhez képest. Az egyéb tevékenységet folytató gazdaságok a teljes hitelállomány 12,4 százalékát, a kertészettel foglalkozók pedig csupán 6,0 százalékát

vették igénybe (11. táblázat).

A baromfi ágazat kivételével mindegyik szakágazatban csökkent a beruházási hitelek részesedése a teljes hitelállományon belül, a hosszú lejáratú forgóeszközhitel javára. A szántóföldi növénytermesztő egyéni gazdaságoknál a beruházási hitelek részesedése a teljes hitelállományból 51,5 százalék volt, ami közel 10 százalékpontos csökkenést jelentett az előző negyedévhez képest, de ennek megfelelően jelentősen emelkedett a hosszú lejáratú forgóeszközhitel aránya.

11. táblázat: A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban, 2015 II. negyedében

milliárd HUF				
Szakágazat	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Éven belüli hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	31,5	19,1	7,1	3,4
Állattenyésztés	7,9	4,0	1,9	0,8
ebből				
baromfi	2,8	0,7	0,9	0,1
sertés	1,5	1,0	0,3	0,2
szarvasmarha	2,3	1,5	0,5	0,3
Kertészet	2,8	1,7	0,5	0,6
Egyéb	5,8	3,6	1,5	0,6
Összesen	48,1	28,3	11,1	5,4

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági egyéni gazdaságoknak újonnan folyósított hitelek értéke 18,9 milliárd forint volt az aktuális negyedévben, ami több mint kétszerese az előző negyedévben kihelyezett új hiteleknek. A legtöbb új hitelet a szántóföldi növénytermesztő egyéni gazdaságok vettek fel, 14,3 milliárd forint értékben, amelyből a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek 7,9 milliárd forintot,

a beruházási hitelek 3,2 milliárd forintot képviseltek. Az állattenyésztő egyéni gazdaságok újonnan folyósított hitelállománya 1,7 milliárd forint volt, a baromfitartók, sertésenyésztők és szarvasmarhatartással foglalkozók felvett hitelállománya 0,3–0,6 milliárd forint között alakult 2015 második negyedévében (12. táblázat).

12. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok újonnan folyósított és teljes hitelállománya 2015 II. negyedévében, kiemelt hitelcélok szerint**

milliárd HUF

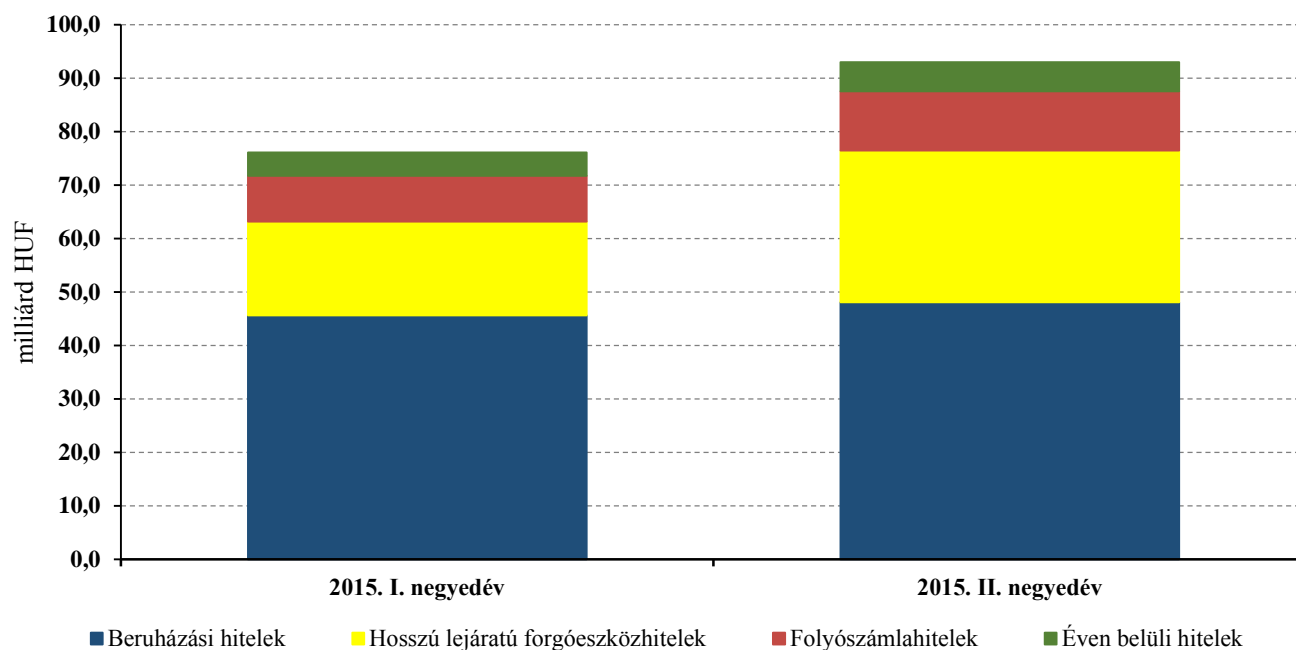
Szakágazat	Teljes hitelállomány	Újonnan folyósított hitelállományon belül:	
		Beruházási hitelek	Forgóeszközhitelek
Szántóföldi növénytermesztés	61,2	3,2	7,9
Állattenyésztés	14,6	0,6	1,1
ebből			
<i>baromfi</i>	4,5	0,3	0,1
<i>sertés</i>	3,0	0,0	0,3
<i>szarvasmarha</i>	4,5	0,2	0,4
Kertészet	5,6	0,2	0,2
Egyéb	11,5	0,3	0,8
Összesen	92,9	4,3	10,0

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállományán belül a legnagyobb részesedést a beruházási hitelek képviselték, 51,7 százalékkal. Értékük 5,4 százalékkal, 48,1 milliárd forintra nőtt az előző negyedévhez képest. A hosszú lejáratú forgóeszközhitelek a teljes álló-

mány közel egyharmadát tették ki. Az aktuális negyedévben értékük 61,9 százalékkal, 28,3 milliárd forintra bővült. A folyószámlahitelek értéke 11,1 milliárd forint, az éven belüli hitelállomány 5,4 milliárd forint volt 2015 második negyedévében (7. ábra).

7. ábra: A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállományának alakulása és megoszlása

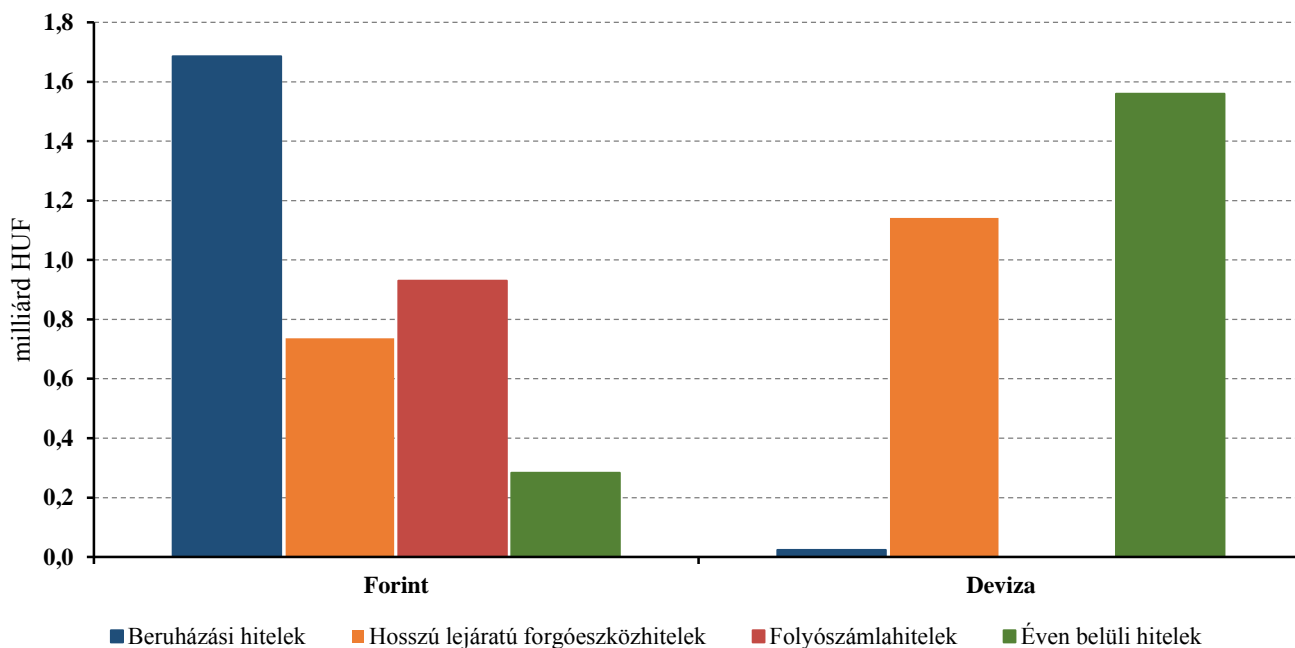

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az élelmiszeripar egyéni gazdaságainak teljes hitelállománya 6,4 milliárd forint volt az aktuális negyedévben, ami az előző negyedévhez képest közel másfélszeresére nőtt. A forinthitelek értéke 44,1 százalékkal, 3,6 milliárd forintra nőtt. Az élelmiszeripari ágazatban is a beruházási hitelek részesedése volt a legmagasabb 46,4 százalékkal 2015 második negyedévében. A hosszú lejáratú forgóeszközhitel értéke 0,7 milliárd forint volt,

amely a forinthitelek ötödét jelentette. A devizaalapú hitelek összege 40,5 százalékkal, 2,7 milliárd forintra emelkedett az előző negyedévi értékekhez képest az aktuális negyedévben. Az élelmiszeripari egyéni gazdaságok devizahiteleinek 41,9 százaléka hosszú lejáratú forgóeszközhitel, 57,2 százaléka pedig éven belüli hitel volt (8. ábra).

8. ábra: Az élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2015 II. negyedében

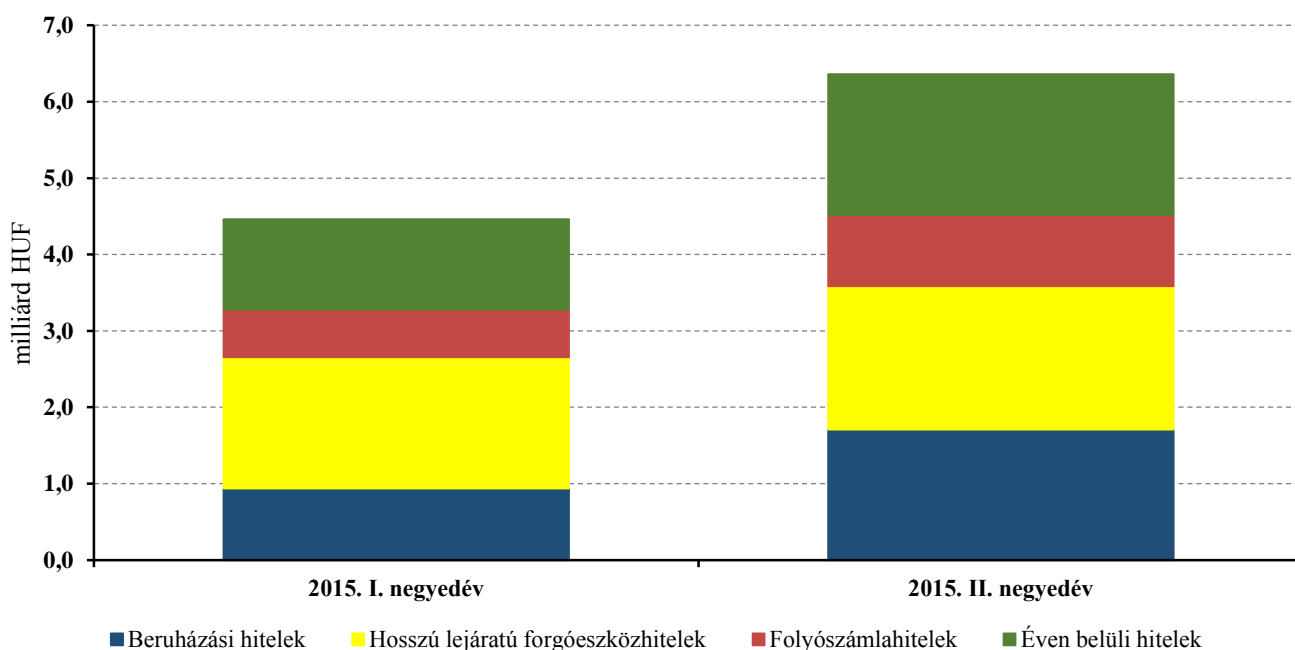

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az élelmiszeripari egyéni gazdaságainál a forgóeszközhitel értéke 1,9 milliárd forint volt az aktuális negyedévben, ez 29,5 százalékos részesedését jelentett a teljes hitelállományból. Az éven belüli hitelállomány

1,8 milliárd forintot, a beruházási hitelek 1,7 milliárd forintot tettek ki. A folyószámlahitelek állománya 0,9 milliárd forintos értékével 14,6 százalékos részarányt jelentett az élelmiszeripari egyéni gazdaságok teljes, 6,4 milliárd forintos hitelállományából (9. ábra).

9. ábra: Az élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelállományának alakulása és megoszlása

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A társas vállalkozások hitelállománya

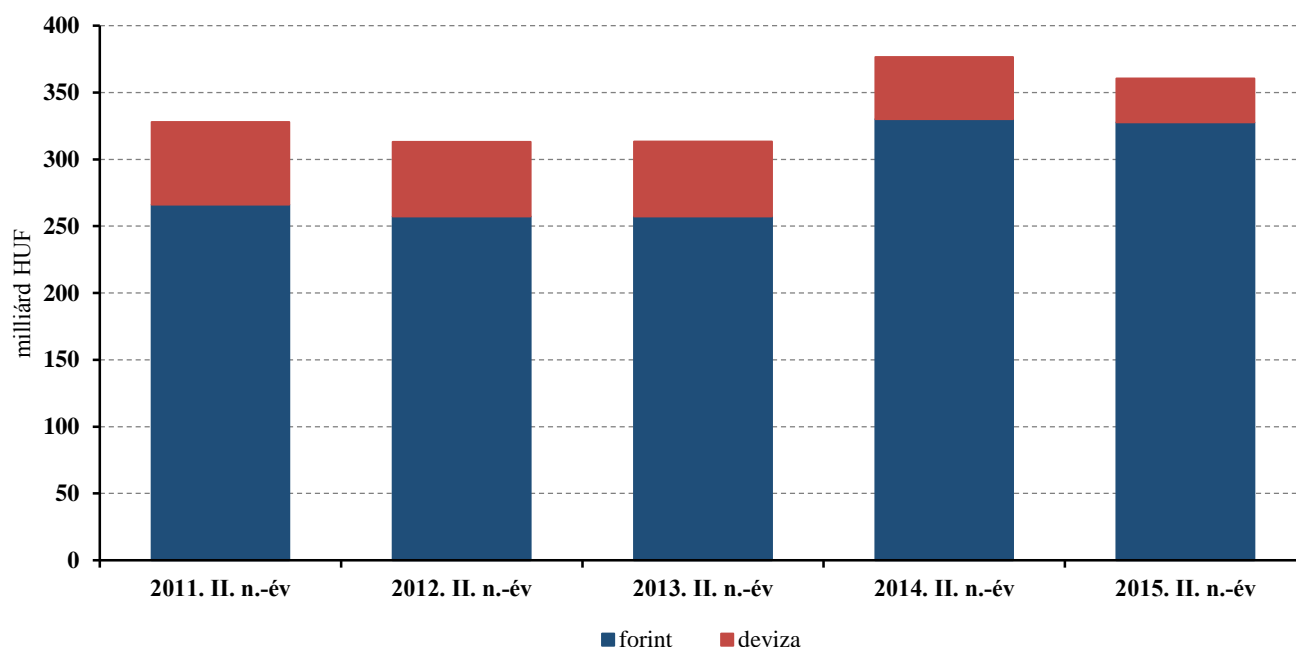
A teljes nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállományából a mezőgazdasági és az élelmiszeripari társas vállalkozások 5,8-5,6 százalékban részesedtek, ami azt jelenti, hogy a két ágazat részaránya együttesen a teljes hitelállomány 11,4 százalékát tette ki.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya a szezonális hatásnak megfelelően tovább bővült az aktuális negyedévben is, 3,8 milliárd forinttal, 360,6

milliárd forintra. A növekedés üteme azonban jelentősen elmaradt az előző év azonos időszakára jellemző értéktől.

A mezőgazdasági társas vállalkozások forinthiteleinek értéke 0,7 százalékkal, 327,6 milliárd forintra, míg a devizahiteleké 29,2 százalékkal, 33,0 milliárd forintra csökkent egy év alatt. Így a mezőgazdasági társas vállalkozások devizakitettsége tovább javult, és az aktuális negyedévben 9,2 százalék volt (10. ábra).

10. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

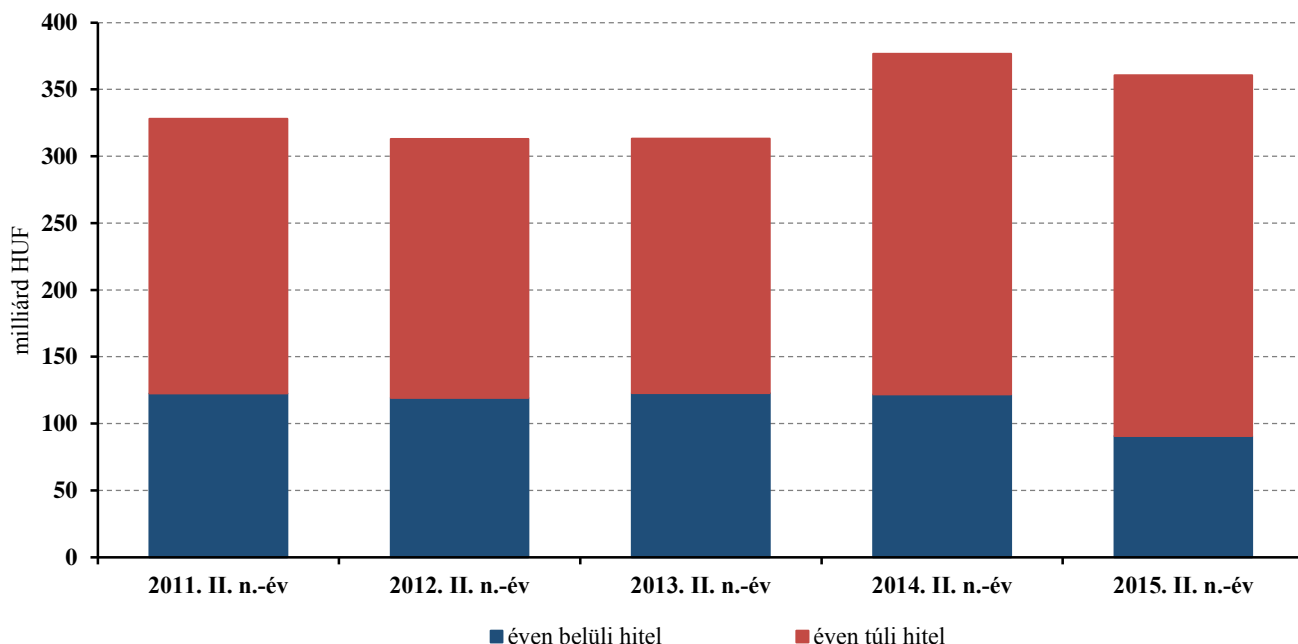

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainál az éven túli hitelek a teljes hitelállomány több mint kétharmadát tették ki az aktuális negyedévben. Az éven túli hitelek állománya 5,9 százalékkal, 269,9 milliárd forintra nőtt az előző év azonos időszakához képest. A hitelállomány gyarapodását az NHP is erősítette.

Az éven belüli hitelek állománya 25,5 százalékkal, 90,7 milliárd forintra csökkent a 2014 második negyedévi állományhoz képest az aktuális negyedévben (11. ábra).

11. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratí idő szerint

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

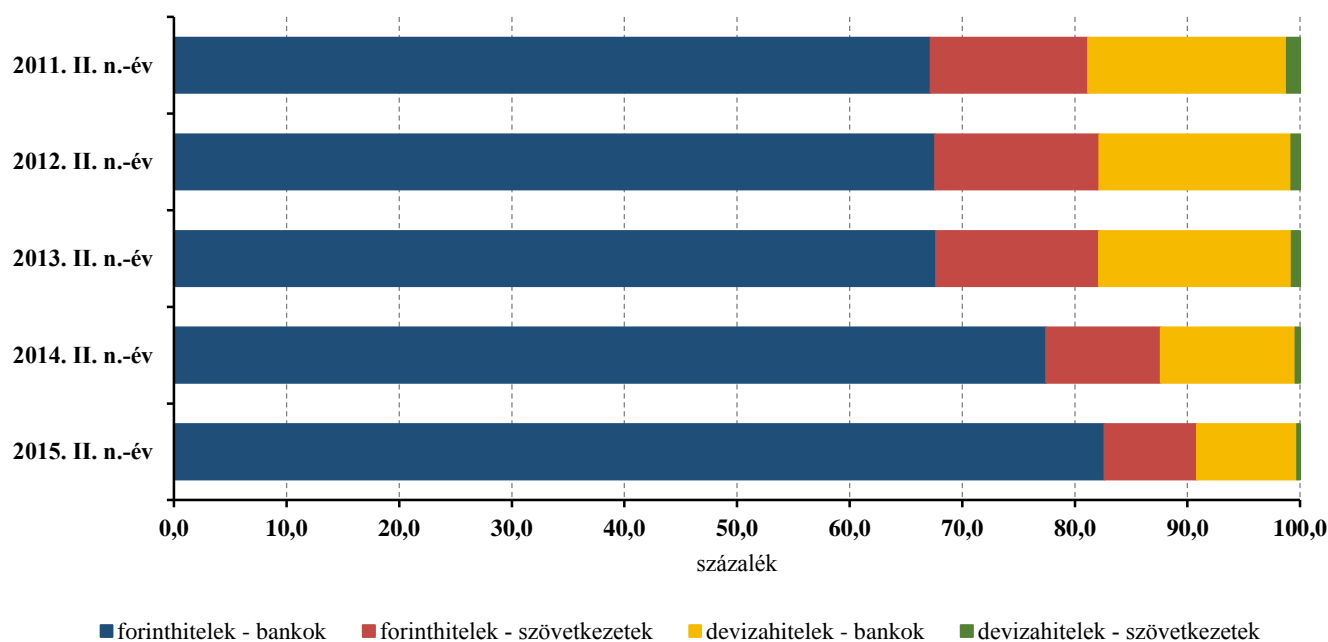
A bankok, szakosított hitelintézetek és a külföldi hitelintézetek által nyújtott hitelek (továbbiakban: banki hitelek) állománya 2014 második negyedévéhez képest 2,0 százalékkal mérséklődött a 2015-ös év ugyanezen időszakában. A változást alapvetően a banki devizaalapú hitelek 29,0 százalékpontos csökkenése okozta.

A szövetkezeti hitelállomány előző év második negyedévi 39,8 milliárd forintnyi értéke 23,2 százalékkal, 30,6 milliárd forintra csökkent 2015 aktuális negyed-

évében. A szövetkezeti hitelek részesedése a teljes hitelállományból 8,5 százalékot tett ki (12. ábra).

Összességében megállapítható, hogy a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállomány mérséklődését elsősorban a szövetkezeti hitelállományok és a banki devizaalapú hitelek értékének csökkenése eredményezte az előző év második negyedévéhez viszonyítva. Az NHP segítségével pedig a bankok a forintalapú hitelállományuk részarányát és értékét is növelni tudták 2015 második negyedévében.

12. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

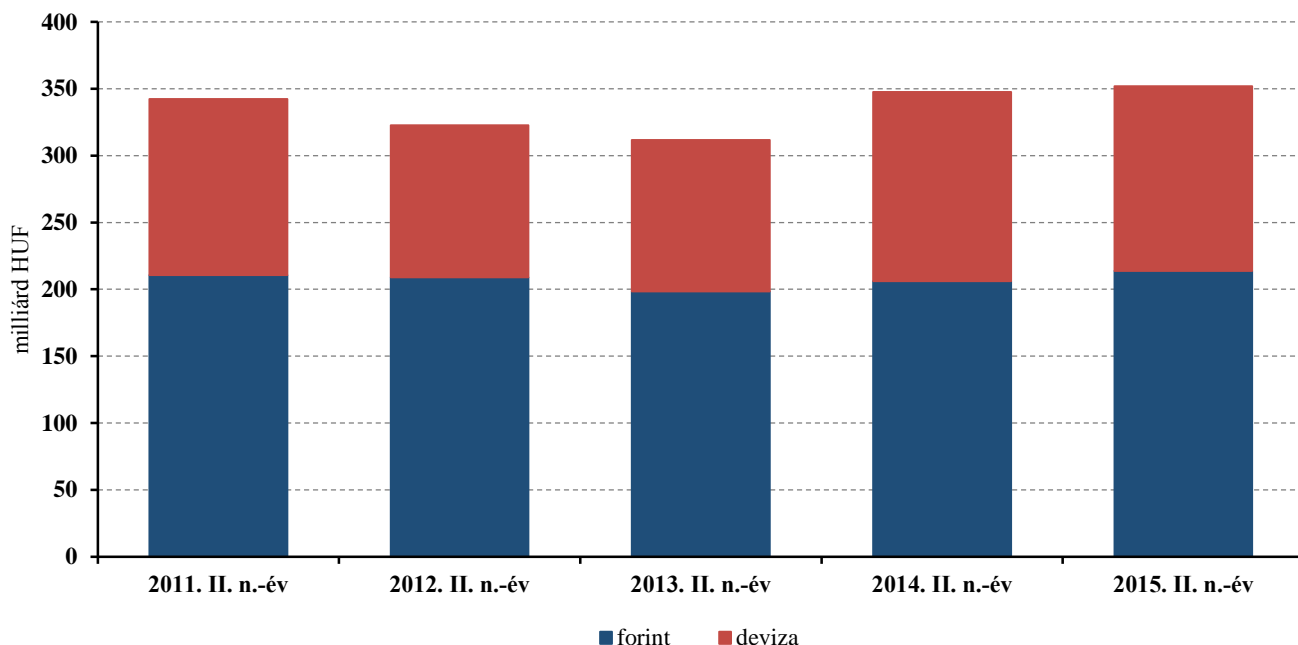

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági vállalkozások esetében tapasztalt csökkenéssel szemben az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya egy év alatt kismértékben, 1,3 százalékkal, 352,0 milliárd forintra nőtt. Az ágazatban a forintalapú hitelállomány 3,7 százalékkal, 213,7 mil-

liárd forintra emelkedett, ugyanakkor a devizaalapú hitelek értéke 2,2 százalékkal mérséklődött az előző év azonos időszakához képest. Az összes hitelállományon belül a devizaalapú hitelek részaránya 39,3 százalékot tett ki, ami 1,4 százalékponttal alacsonyabb volt a 2014 második negyedévi értékénél (13. ábra).

13. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

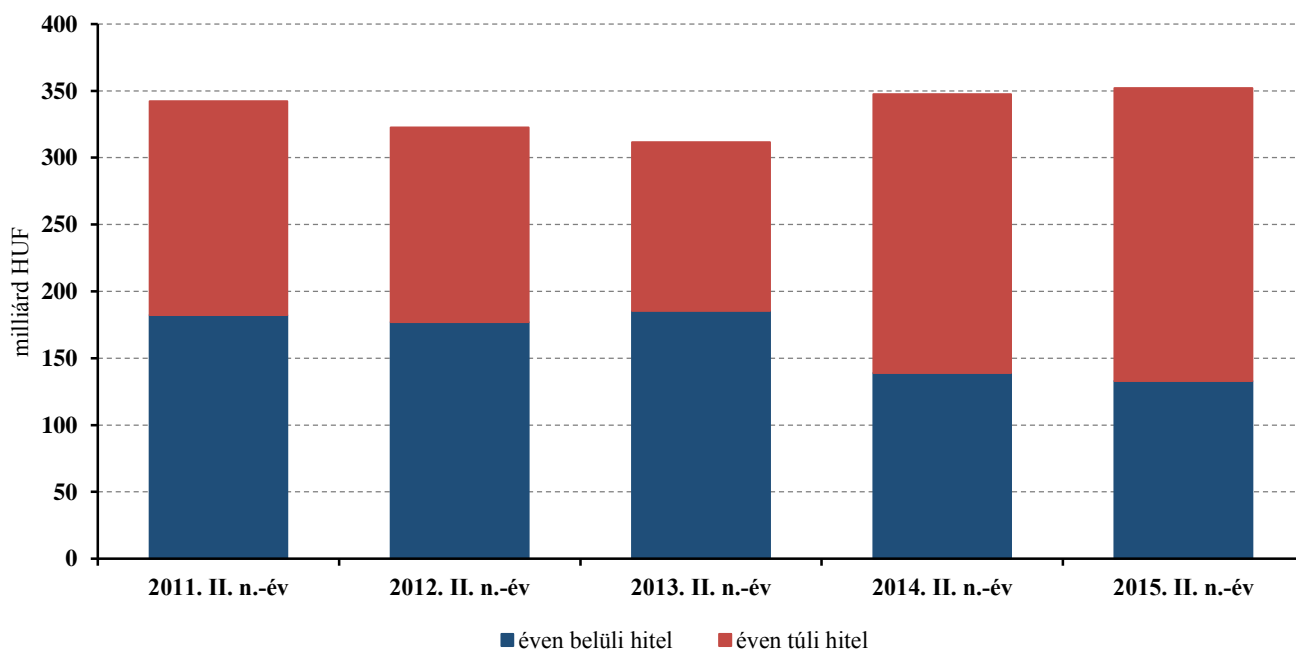
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az aktuális negyedévben az éven belüli hitelek értéke 4,2 százalékkal, 133,0 milliárd forintra csökkent az előző év azonos időszakához képest. Az összes hitelállományból az éven belüli hitelek állománya 37,8 százalékot tett ki 2015 második negyedévében. A rövid lejáratú hitelállományon belül a forintalapú hitelek 2,3 százalékot, míg a devizalapú hitelek 9,6 százalékot estek

egy év alatt. Az éven belüli hitelek mérséklődése – értékben is – tehát elsősorban a devizalapú hitelek csökkenésével magyarázható.

A rövid lejáratú hitelekkel szemben az éven túli hitelek állománya 5,0 százalékkal, 219,1 milliárd forintra bővült az előző év második negyedévéhez képest (14. ábra).

14. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratú idő szerint

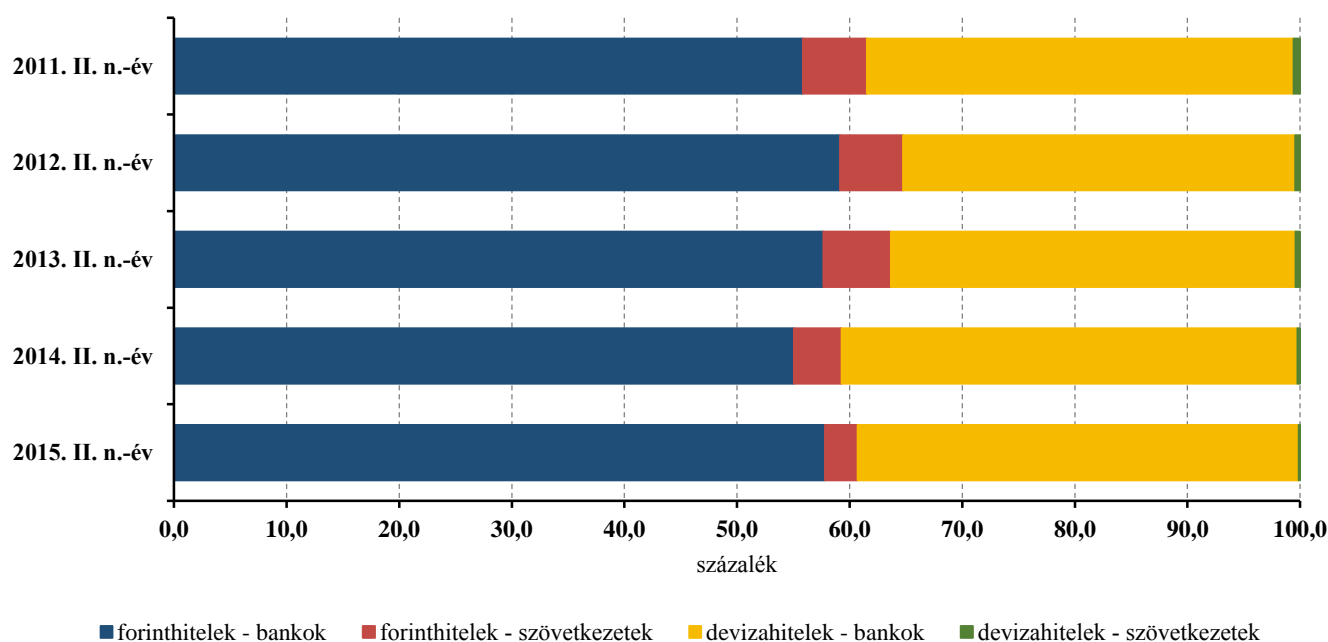

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az élelmiszeripari ágazatban a banki hitelek értéke egy év alatt 9,3 milliárd forinttal, 341,4 milliárd forintra nőtt. A banki hiteleken belül a forintbitelek 6,4 százalékkal emelkedtek, a devizaalapú hitelek állománya 2,0 százalékkal csökkent ugyanezen periódus alatt.

A szövetkezeti hitelállomány tovább apadt, és az aktuális negyedévi 10,6 milliárd forint nagyságrendű állomány 31,6 százalékkal maradt el az előző év második negyedévéhez képest. A csökkenést szinte teljes mértékben a forintalapú hitelek okozták (15. ábra).

15. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitörési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű szektornak olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, másrészt hosszú távú forgótőkét biztosítson a tőkehiányos ágazatnak. A Földművelésügyi Minisztérium (FM) az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészít. E kedvezményes eszköztárra támaszkodva a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhetnek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram.
- az MNB által 2015. március 16-án elindított Növekedési Hitelprogram+.

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a fel-tételrendszerben meghatározott célra, továbbá az MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprog-ramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprog-ramok forinthitelre devizakamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége szárna-zik, a központi költségvetés egy árfolyamgarancia-meg-állapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt.⁴ az elmúlt években számos hitelprog-ramot indított, amelyekből közvetlenül vagy közvetítő-kön keresztül részesültek a mezőgazdasági és élelmi-szeripari vállalkozások is. Az egyes programokat az MFB Zrt. a Földművelésügyi Minisztériummal együtt dolgozta ki.

A már lezárult programok folytatásaként 2015-ben három új kedvezményes agrárhitelprogramot indított az MFB Zrt., amelyekhez a Földművelésügy Minisztérium továbbra is kamattámogatást biztosít:

A 6 milliárd forint keretösszegű (amelyből 4 milliárd forint a nagy- és középvállalatok, 2 milliárd forint a kis- és mikrovállalkozások számára elkülönítve) **MFB Élel-miszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020** az élel-miszeripari vállalkozások – maximum 6 éves lejáratú – forgóeszköz-finanszírozása által segíti elő az élelmi-szeripar versenyképességét. A hitel felhasználható for-góeszközhitel kiváltására is. A vállalkozások által fel-vett hitel összege 50–500 millió forint között lehet, ami-nek kamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalék, a hitelintézetek által alkalmazható kamatfelár.

Az **MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020** 8 milliárd forint keretösszegű, 2–7 éves futamidejű for-góeszközhitelt (forgóeszköz beszerzésére) biztosít a zöldség- és gyümölcstermék-pályán működő termelők

szervezeteknek és előzetesen elismert zöldség-, gyü-mölcstermelők csoportoknak, az egyéb mezőgazdasági és erdészeti termékpályán működő, minősített elisme-réssel rendelkező termelők csoportoknak. A felvett hitel összege 50–250 millió forint lehet, aminek kamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3 százalék/év.

A 15 milliárd forintos keretösszegű **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020** a mezőgazdasági ter-melő, a halgazdálkodási tevékenységet vagy a tevé-kenység szerinti országos érdek-képviselői szerv vagy köztestület ajánlásával és termeltetési szerződéssel ren-delkező – a baromfi-, nyúl-, sertés- és szarvasmarha-ágazatban termeltető tevékenységet végző – vállalkozá-sok számára nyújt maximum 6 éves futamidejű hitelt. A hitel összege 1–50 millió forint (termeltetők esetében maximum 500 millió forint) lehet, aminek hitelkamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalék/év (forrás: www.mfb.hu).

A korábban indított, de még futó forgóeszköz-hitel-programokhoz kapcsolódóan az FM a jelenleg 50 szá-zalékos, de legfeljebb 4 százalékpontos kamattámoga-tást biztosít.

Az eddig is működő hitelprogramok újbóli meghir-detése a keretösszegek megemelésén túl az új uniós ál-lami támogatási szabályokkal való összhang megterem-tése érdekében vált szükségessé.

A mezőgazdasági ágazat vállalkozásai által igényelt és jóváhagyott kedvezményes, MFB Zrt. által nyújtott hitelek értéke 2015. június 30-án 48,1 milliárd forintot tett ki, vagyis lényegében azonos volt az előző negyed-évi értékkel. A társas vállalkozások a jóváhagyott ked-vezményes hitelek teljes összegéből 98,0 százalékot használtak fel 2015 második negyedévében.

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok a teljes hitelállományból 55,5 százalékot, az állattenyésztéssel foglalkozók 25,1 százalékot, a kertészeti tevékenységet folytató vállalkozások 2,9 százalékot vettek igénybe (13. táblázat). Az egyéb szakágazati kategóriába tartozó vállalkozások részesedése 16,5 százalék volt az aktuális negyedévben.

⁴ A korábbi években a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumhoz kapcsolódva) bővebb információ a Pénzügyi Hírlevél korábbi számaiban található.

13. táblázat: Befogadott és jóváhagyott MFB-hitelek a mezőgazdaságban (2015. VI. 31.)

Megnevezés	milliárd HUF									
	Szántóföldi		Kertészet		Állattenyésztés		Egyéb		Összesen	
	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.	Bef.	Jóváh.
Egyéni gazdaságok	0,29	0,23	–	–	0,10	0,04	–	–	0,39	0,27
Társas vállalkozások	29,38	25,99	2,16	1,36	14,90	11,96	8,92	7,84	55,35	47,15
ebből:										
<i>Mikrovállalkozás</i>	12,93	11,59	1,09	0,90	2,66	2,26	3,85	2,97	20,54	17,72
<i>Kisvállalkozás</i>	10,41	9,12	0,78	0,24	5,64	4,31	3,17	3,12	20,00	16,80
<i>Középvállalkozás</i>	6,01	5,25	0,29	0,23	6,59	5,38	1,89	1,82	14,78	12,60
<i>Nagyvállalkozás</i>	0,03	0,03	–	–	–	–	–	–	0,03	0,03
Nem besorolható*	0,50	0,48	0,01	0,01	0,09	0,09	0,09	0,09	0,69	0,67
Összesen	30,18	26,70	2,17	1,37	15,08	12,08	9,01	7,94	56,44	48,09

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások

Az élelmiszeripari vállalkozások kedvezményes finanszírozású hitelállománya 37,2 milliárd forint volt 2015 második negyedévének végén, ami az előző negyedévhez képest 0,2 százalékos csökkenést jelent. A hitelállomány 47,3 százalékát a mikro- és kisvállalkozások adták, a középvállalkozások 31,4 százalékkal, a

nagyvállalkozások 17,7 százalékkal rendelkeztek az aktuális negyedévben. A mezőgazdasági ágazat kedvezményes hitelállománya 1,3-szorosa volt az élelmiszeripari ágazat részére jóváhagyott kedvezményes kamatozású hitelállománynak (14. táblázat).

14. táblázat: Befogadott és jóváhagyott MFB-hitelek az élelmiszeriparban (2015. VI. 30.)

Megnevezés	Összesen	
	Befogadott	Jóváhagyott
	milliárd HUF	
Egyéni gazdaságok	–	–
Társas vállalkozások	47,48	35,88
ebből:		
<i>Mikrovállalkozás</i>	8,19	5,71
<i>Kisvállalkozás</i>	17,39	11,90
<i>Középvállalkozás</i>	14,59	11,69
<i>Nagyvállalkozás</i>	7,31	6,58
Nem besorolható* ⁶	1,86	1,32
Összesen	49,34	37,20

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások

Az MFB Zrt. hitelprogramjai között a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások kedvezményes forrásból történő finanszírozásában kiemelt érdemmel

az Új Magyarország (korábban Sikeres Magyarorszáért) Agrárfejlesztési Hitelprogram keretében nyújtott 29,4 milliárd forintos hitelállomány (20. táblázat – Kiegészítő táblák).

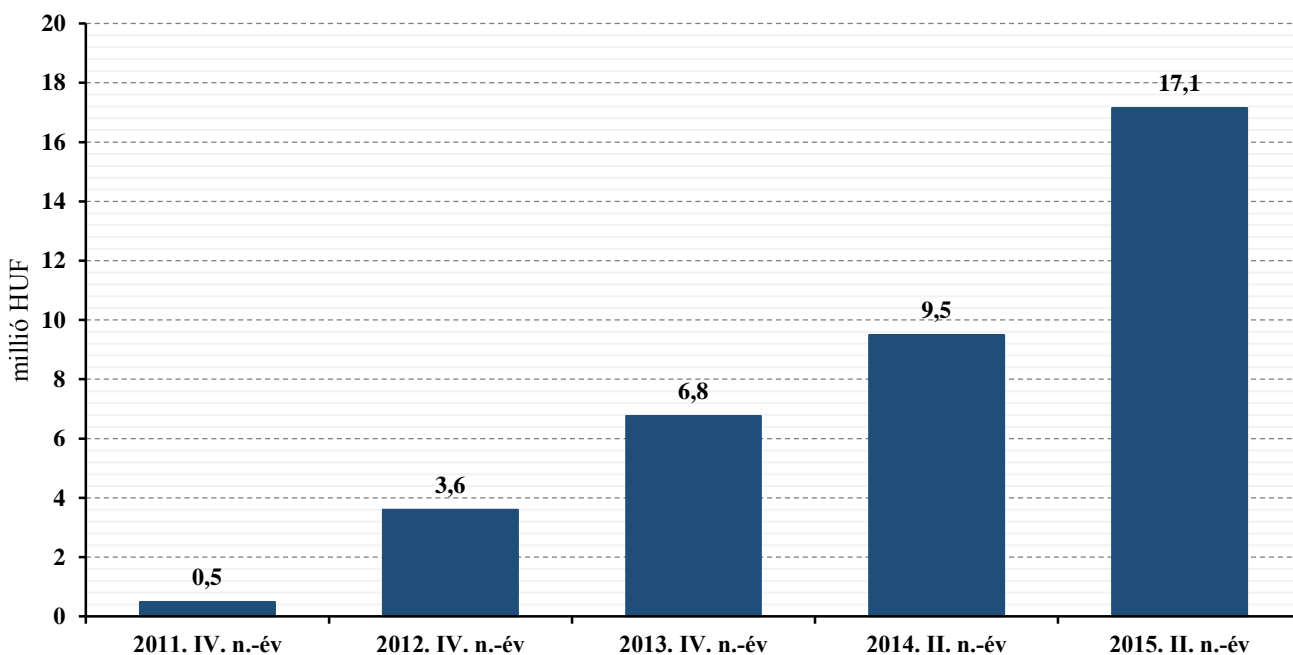
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, ami 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szövetkezeteknek és egyéni gazdaságoknak/vállalkozásoknak (őstermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességdíj-támogatás mellett folyószámlahitelt. A Földművelésügyi Minisztérium a

program keretében továbbra is évi 4 százalékpont kamattámogatást és 50 százalék garanciadíj-támogatást nyújt. Ezáltal az agrárium szereplői az olcsóbb hitelekkel könnyebben juthatnak forráshoz.

A szektor vállalkozásai 2015 második negyedévének végéig több mint 31,6 milliárd forintra nyújtottak be ASZK-hiteligényt, ami az előző negyedévi értéket 14,2 százalékkal haladta meg. A benyújtott hiteligényből 17,1 milliárd forint értékű hitelkeretre kötöttek szerződést (kumulált értékek) a hitelintézetek, ami 2602 szerződést jelentett (16. ábra).

16. ábra: Ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Folyószámlahitel-állomány kumulált nagyságának alakulása

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A hitelintézetek a mezőgazdasági szektor vállalkozásaihoz helyezték ki a teljes folyószámlahitel-állomány 95,2 százalékát a második negyedévben, azaz 16,3 milliárd forintot. A ténylegesen leszerződött hitel-állomány 73,4 százalékát az egyéni gazdaságok vették igénybe. A társas vállalkozások részesedése az előző negyedévi 29,7 százalékról 26,6 százalékra mérséklődött.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságoknál a folyószámlahitel-állomány 59,5 százalékát a családi gazdaságok, 30,8 százalékát az egyéni vállalkozók, 9,8 százalékát pedig az őstermelők vették igénybe. A mikrovállalkozásokhoz kihelyezett 3,4 milliárd forint értékű hitel nagysága tovább nőtt az előző negyedévi értékhez képest, és 3,8-szorosa volt a kisvállalkozásokénak.

A mezőgazdasági szakágazatok között továbbra is meghatározó a szántóföldi növénytermesztés, az ide tartozó vállalkozások az ágazati hitelkeret 63,2 százalékára kötöttek szerződést. Az előző negyedévhez képest egyedül a kertészeti ágazatban csökkent – 7,7 százalékkal – a folyószámlahitelek értéke.

Az élelmiszeripari ágazat vállalkozásainak folyószámlahitel-állománya az előző negyedévhez képest 60,3 százalékkal, 0,8 milliárd forintra nőtt. Az élelmiszeriparnál a társas vállalkozásokhoz a ténylegesen leszerződött összeg 74,4 százaléka, az egyéni vállalkozásokhoz pedig 25,6 százaléka került (15. táblázat).

15. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Folyószámlahitel keretállományának kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (2015. II. negyedév)**

Ágazat	milliárd HUF							
	Egyéni				Társas			
	Őstermelő	Egyéni vállalkozó	Családi gazdaság	Összesen	Mikrovállalkozás	Kisvállalkozás	Középvállalkozás	Összesen
Mezőgazdaság ebből:	1,17	3,69	7,13	11,98	3,42	0,91	0,02	4,35
Állattenyésztés	0,30	0,83	0,66	1,78	0,76	0,18	–	0,94
Egyéb	0,07	0,77	0,71	1,55	0,84	0,27	0,02	1,12
Kertészet	0,09	0,18	0,22	0,49	0,11	0,03	–	0,14
Szántóföldi növénytermesztés	0,72	1,92	5,54	8,17	1,71	0,43	–	2,14
Élelmiszeripar	0,00	0,18	0,03	0,21	0,41	0,20	0,00	0,61
Összesen	1,17	3,87	7,16	12,19	3,83	1,11	0,02	4,96

Forrás: KAVOSZ-adatak alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás

Az agrárszektor vállalkozásai 2015 második negyedévében összesen 4,4 milliárd forint értékben nyitottak folyószámla-hitelkeretet az ASZK keretében,

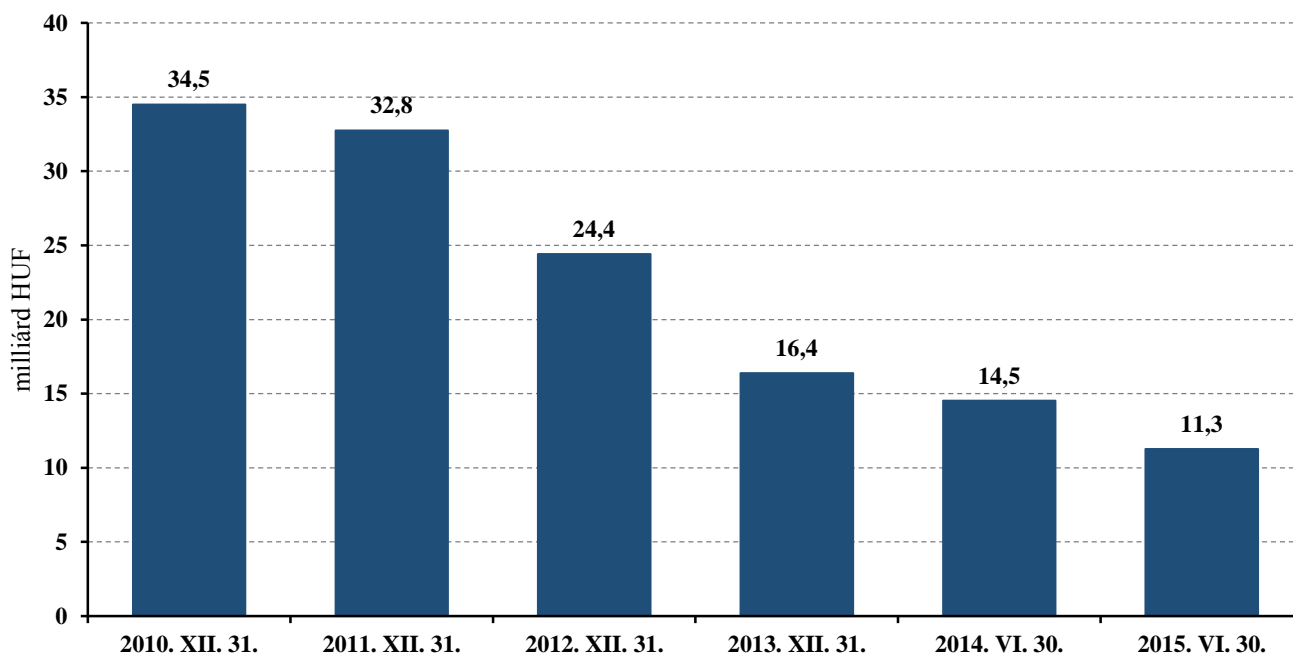
amelynek 34,9 százaléka rövid lejáratú volt. A hároméves lejáratú hitelek aránya 58,8 százalékot jelentett a teljes hitelállományból 2015 második negyedévének végén.

Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás melletti (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (továbbiakban: OSAP) gyűjt adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és

esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok kint lévő állománya 11,3 milliárd forint volt 2015 második negyedévének végén (17. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknél (25/2004. III. 3.; illetve 17/2007. III. 23. – FVM-rendelet) és a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél (317/2001. XII. 29. – Kormányrendelet) mutatkoznak. A hitelállományhoz kapcsolódó kezességvállalás 2015 első negyedévében 241 millió forintot tett ki.

17. ábra: **Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állományának alakulása 2011. december 31. és 2015. június 30. között**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a még jelenleg is működő 114/2008. (IX. 5.) FVM-r. alapján beruházási és lízing-kamattámogatást

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül jelenleg a 114/2008. (IX. 5.) FVM-rendelet alapján kibocsátott beruházási és lízing-kamattámogatás érhető el,

amelynek értéke az második negyedév végén 4,8 milliárd forint volt. A programhoz kapcsolódóan 2015 második negyedévében 239,7 millió forint kamattámogatást (2076 szerződés alapján) fizettek ki.

Növekedési Hitelprogram (NHP)

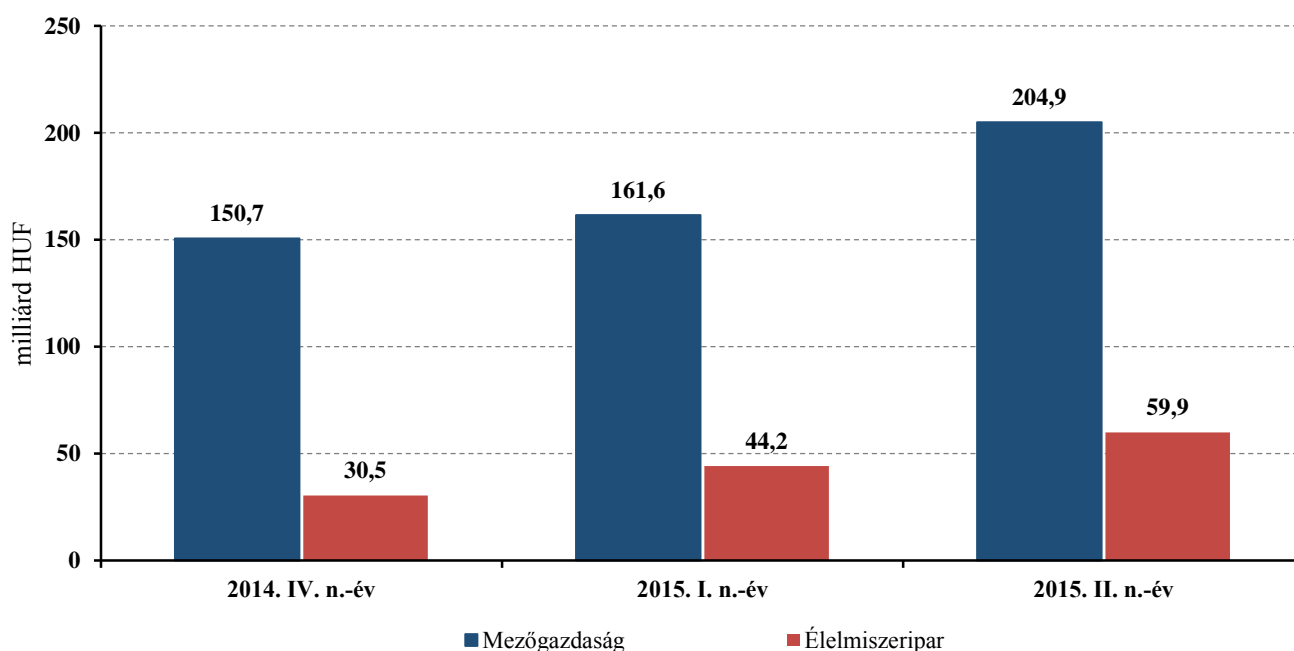
A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el három pillérből álló, 2000 milliárd forintos keretösszegű Növekedési Hitelprogramját. Az I. ütemben nagy hangsúly a hitelkiváltásokon volt, ami többek között a korábbi adósságok terheit csökkentve járult hozzá a vállalkozások hitelképességének javulásához. A 2013 őszén indított második szakaszban a hangsúly az új hitelekre helyeződött, ezen belül is a beruházási hitelekre. Az NHP 2. szakaszának az I. pillére új hiteleket, míg a II. pillére hitelkiváltáshoz kapcsolódó forrást biztosít a vállalkozások számára. A meghosszabbított NHP 2. szakasza 2015 végéig nyújt rendkívül kedvező finanszírozási forrást a konstrukciót igénybe vevő vállalkozásoknak, köztük az agrárvállalkozásoknak is.

Az NHP II. ütemében részt vevő hitelintézetek 782,3

milliárd forint összegű szerződésről számoltak be (ebből 613,1 milliárd forintot folyósítottak) az MNB-nek – 2015. július 3-ig –, aminek közel 95 százaléka új hitel volt. A hitelezésre jellemző szezonálisnak megfelelően 2015 második negyedévében jelentősen, több mint 120 milliárd forinttal nőtt a hitelkihelyezés. Ez elsősorban az év elején megkötött szerződések folyósításának köszönhető (forrás: www.mnb.hu), vagyis az előző kiadványban előre jelzett növekedése a kihelyezett hiteleknek igazolódott.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásai az NHP keretein belül összesen 264,8 milliárd forintos hitelállománnyal rendelkeztek, ami 28,7 százalékos emelkedést jelentett az előző negyedévi értékhez képest (18. ábra).

18. ábra: Az NHP második szakasza keretében nyújtott hitelállomány alakulása a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A mezőgazdasági ágazat vállalkozásainak 2015. június 30-ig 204,9 milliárd forint értékben nyújtottak forrást a hitelintézetek⁵, ami az előző negyedévi értéket 26,8 százalékkal haladta meg. Az első szakasszal ellentétben a kihelyezett hitelek 97,0 százaléka új hitel volt⁶. Az új hiteleken belül az új beruházási hitelek (és új lízingügyletek) részesedése 51 százalék, az új forgóeszközhitelké 20 százalék, míg az európai uniós hiteleké 29 százalék volt. A hitelek kihelyezésében a nagybankok domináltak, részesedésük megközelítette a 75 százalékot. A takarékszövetkezetek csupán a hitelek 6,0 százalékát tudhatták magukénak.

Az élelmiszeripari vállalkozásoknál a mezőgazda-

sági ágazathoz hasonlóan tovább bővült az NHP keretein belül nyújtott hitelek állománya. Az aktuális negyedév végén ennek értéke 59,9 milliárd forint volt, ami 35,5 százalékos emelkedést mutatott az előző negyedévi állomány értékéhez képest. Az ágazatban a kihelyezett hitelek több mint 95,0 százaléka új hitel volt, amelyen belül az új beruházási hitelek (és új lízingügyletek) részesedése 52 százalék, az új forgóeszközhitelké 42 százalék, míg az uniós hiteleké 6 százalék volt (16. táblázat). Az élelmiszeriparban is a nagybankok részesedése volt a legmagasabb, több mint 76 százalékkal. A takarékszövetkezetek részesedése kismértékben meghaladta az 5 százalékot.

16. táblázat: Az NHP második szakasza keretében nyújtott hitelek hitelcélok szerinti eloszlása (2015. június 30.)

Megnevezés	I. pillér			II. szakasz			
	Új beruházási hitel	Új forgóeszközhitel	Európai uniós hitel	Összesen	Beruházási hitel	Forgóeszközhitel	Összesen
Szerződéses összeg (milliárd HUF)	483,3	192,6	71,1	747,0	25,1	10,2	35,3
<i>ebből:</i>							
Mezőgazdaság	101,6	40,5	57,2	199,3	4,4	1,1	5,5
Élelmiszeripar	29,5	23,9	3,8	57,2	1,4	1,3	2,7
Átlagos hitelösszeg (millió HUF)	21,8	57,3	31,5	–	49,9	84,8	–
<i>ezen belül:</i>							
Mezőgazdaság	31,1	84,7	57,2	–	56,8	70,4	–
Élelmiszeripar	48,7	129,2	73,1	–	68,9	208,8	–

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel.

Az NHP I. szakaszában kiemelkedő érdeklődés mutatkozott az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) kezessége iránt. A hitelprogram nagy eredménye volt, hogy sikerült megtörni a beruházási hitelek évek óta alacsony szinten való stagnálását.

Az NHP keretében 2015 második negyedévében az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállalásban része-

sített hitelállomány értéke tovább bővült. Az előző negyedévi állomány értéke 5,2 százalékkal, 27,6 milliárd forintra nőtt az aktuális negyedév végére. Ebből a mezőgazdasági szektor vállalkozásait 2015 második negyedévének végén összesen 19,3 milliárd forinthez segítette hozzá a két garanciaszervezet, ami 5,2 százalékos növekedést jelentett. Az élelmiszeriparban a két szervezet által együttesen garantált hitel 5,1 százalékkal, 8,3 milliárd forintra emelkedett (17. táblázat).

⁵ Az MNB honlapján minden hónap elején megjelenő havi közlemény, az ágazati besorolás az östermelőket nem tartalmazza, akik 17,7 milliárd forint értékben vettek fel hitelt az NHP második szakasza keretében.

⁶ Az NHP II. szakaszában a hitelkiváltás a keretösszeg maximum 10 százaléka lehet.

17. táblázat: Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

milliárd HUF

Időszak	Mezőgazdaság				Élelmiszeripar				
	I. pillér összesen	ebből:		II. pillér összesen	I. pillér összesen	ebből:		II. pillér összesen	
		Új hitelek	Kiváltott hitelek			Új hitelek	Kiváltott hitelek		
2013.	III.	4,8	2,8	2,0	0,1	1,9	1,0	0,9	0,4
	IV.	7,4	4,5	3,0	1,0	3,3	1,5	1,9	0,6
2014.	I.	8,5	5,5	3,0	1,0	4,1	2,3	1,8	0,6
	II.	11,9	8,8	3,2	0,9	4,2	2,4	1,8	0,6
	III.	15,9	13,0	2,9	1,5	5,1	3,7	1,4	0,6
	IV.	16,4	13,8	2,7	1,5	6,4	5,0	1,4	0,9
2015.	I.	17,0	14,3	2,6	1,4	6,9	5,6	1,3	1,0
	II.	17,8	15,4	2,4	1,5	7,4	6,0	1,3	0,9

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A táblázat kumulált állományi adatokat tartalmaz. A jelenlegi NHP programban hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget. Az I. pillérnél szereplő „Kiváltott hitelek” oszlop az NHP első szakaszában kihelyezett állományi adatokat tartalmazza. A csökkenés a törlesztéseknek köszönhető.

Fontos változás volt, hogy 2014. júliustól az újonnan alapított vállalkozások is igényelhetek hitelt a programból, illetve a forrás vevőkövetelések faktoringon keresztüli finanszírozására is felhasználható. Az utóbbi módosítás jelentősége abban rejlik, hogy azon vállalkozások is forráshoz juthatnak, amelyek megfelelő biztósítékok híján nem jutottak forgóeszközhitelhez, de jó kockázati besorolású ügyfélnek minősülnek.

A bankok túlzott kockázatkerülése és a szigorú hitel-feltételek miatt számos vállalkozás nem jutott sem az

NHP-n kívüli, sem azon belüli hitelekhez, ezért az MNB 2015. március 16-tól meghirdette az NHP+-t, ami az eredeti NHP-ből kiszorult, magasabb kockázatú kis- és közepes vállalkozások számára nyújt hitelfelvételi lehetőséget. Az MNB Monetáris Tanácsa 500 milliárd forintot különített el a programra. Az új konstrukcióban egy kkv maximum 500 millió forintot kaphat, aminek legalább 70 százaléka beruházási hitel kell legyen.

18. táblázat: Az NHP és az NHP+ összehasonlítása

	NHP	NHP+
Refinanszírozási kamatláb	0%	0%
Bank által felszámítható kamatmarzs	max. 2,5%	max. 2,5%
Kkv-hitelkockázat MNB általi átválalásának mértéke	-	ügyletenként 50%, de évente összesen a hitelintézet NHP+-portfóliójának max. 2,5%-a, 5 évig
A hitelezett kkv-k preferált megoszlása	alacsony hitelkockázat	közepes hitelkockázatúak
Rendelkezésre állási időkeret	2013. október–2015. december	2015. március–2015. december
Keretösszeg	1000 milliárd forint (amelyből kb. 500 milliárd forint már lehívásra került), min. 90% új hitel	500 milliárd forint, csak új hitel
Hitelintézetek közötti allokáció módja	érkezési sorrend	várhatóan: az NHP második szakaszának igénybevételével arányosan
Lehetséges futamidő	max. 10 év, forgóeszközhitel esetén max. 3 év	

Forrás: www.mnb.hu

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcs szerepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférést két, az állam által 85 százalékban viszontgarantált garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyama 1. számában).

Az agrárszektorban – mezőgazdaság és élelmiszeripar együttesen – a garantált hitelállomány tovább bővült, az előző év azonos időszakához képest 8,1 százalékkal, így 104,3 milliárd forintra nőtt az állomány értéke. A növekedés üteme az előző évekhez képest minimálisan mérséklődött, így a garantált hitelek állománya

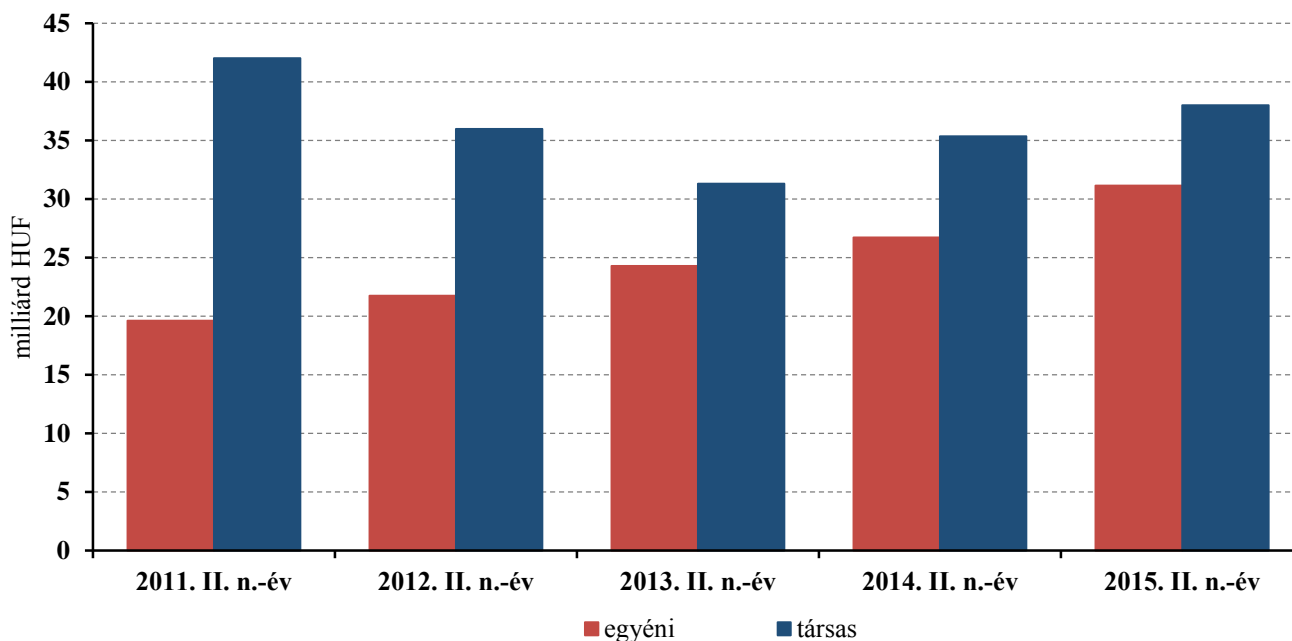
a mezőgazdaságon belül 11,4 százalékot, míg az élelmiszeripar esetében 2,0 százalékot emelkedett az előző év azonos időszakához képest.

A mezőgazdasági szektorban a garantált hitelállomány értéke 69,1 milliárd forint volt az aktuális negyedévben, ami 4,8 százalékos növekedést jelentett az előző negyedévi értékhez viszonyítva.

Az egyéni vállalkozások garantált hitelállománya tovább emelkedve, 31,2 milliárd forintra nőtt, így 16,7 százalékkal meghaladta az előző év második negyedévi értékét. A társas vállalkozások garantált hitelállománya 7,5 százalékkal, 38,0 milliárd forintra bővült az elmúlt egy év alatt (19. ábra).

A mezőgazdasági szektorban a garantált hitelállományon belül továbbra is a forintban kihelyezett hitelek domináltak. A forintalapú garantált hitelek a teljes hitelállomány 98,9 százalékát jelentették.

19. ábra: Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 66,5–67,4 százalék volt 2015 első negyedévének végén.

A mezőgazdasági vállalkozások esetében a garantált hitelállomány 85,6 százalékát az éven túli, 14,4 százalékát pedig a rövid lejáratú hitelek tették ki.

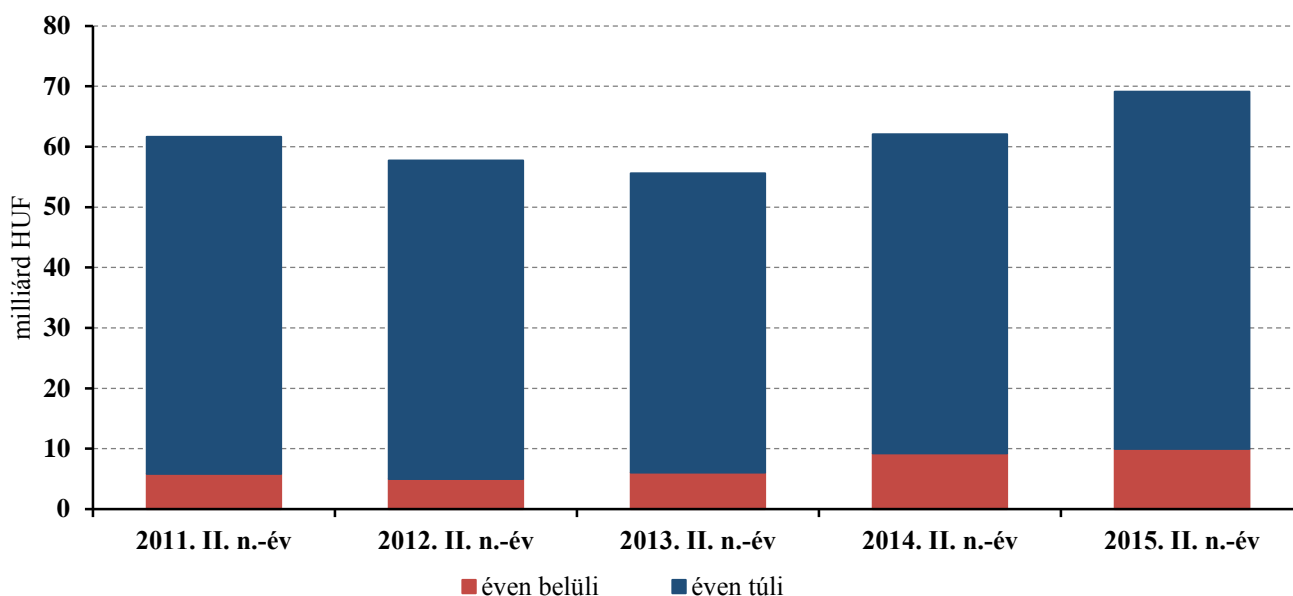
Az éven belüli hitelállomány értéke 8,1 százalékkal, 10,0 milliárd forintra gyarapodott 2015 második negyedévében az előző év ugyanezen időszakához viszonyítva.

Az éven túli garantált hitelek értéke 12,0 százalékkal, 59,2 milliárd forintra nőtt egy év alatt, ami az elmúlt

öt év legmagasabb összegének számít (20. ábra).

A mezőgazdasági vállalkozások garantált hitelállományán belül a forintalapú hitelek 98,9 százalékot, a devizahitelek 1,1 százalékot képviseltek. A forintalapú hitelek részaránya emelkedett, a devizaalapú hiteleké az előző évi 2,3 százalékról 1,1 százalékpontot csökkent egy év alatt.

20. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban a hitel lejáratu ideje szerint**

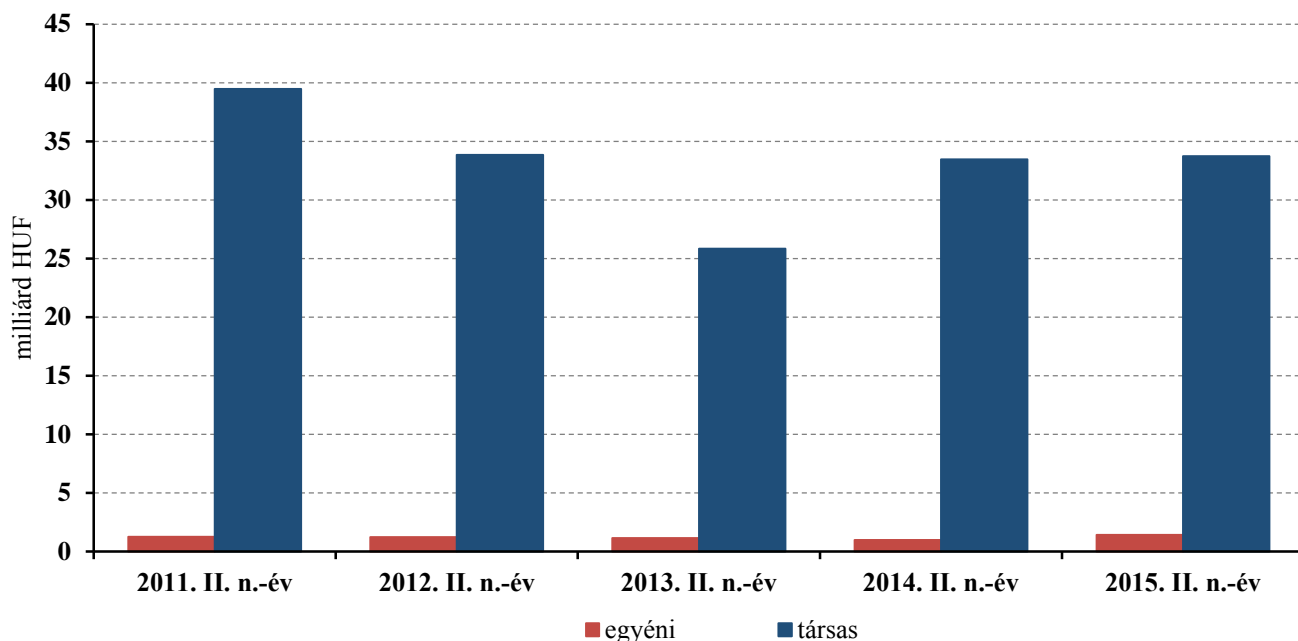
Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 66,5–67,4 százalék volt 2015 első negyedévének végén.

A mezőgazdasági ágazathoz hasonlóan az élelmiszeripari vállalkozásokhoz kihelyezett garantált hitelállomány is nőtt, az előző év negyedévi értékhez képest 2,0 százalékkal. Az idei év első negyedévi értéktől

azonban 2,8 százalékkal maradt el. Az állomány értéke 35,1 milliárd forint volt az aktuális negyedév végén (21. ábra).

21. ábra: Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban

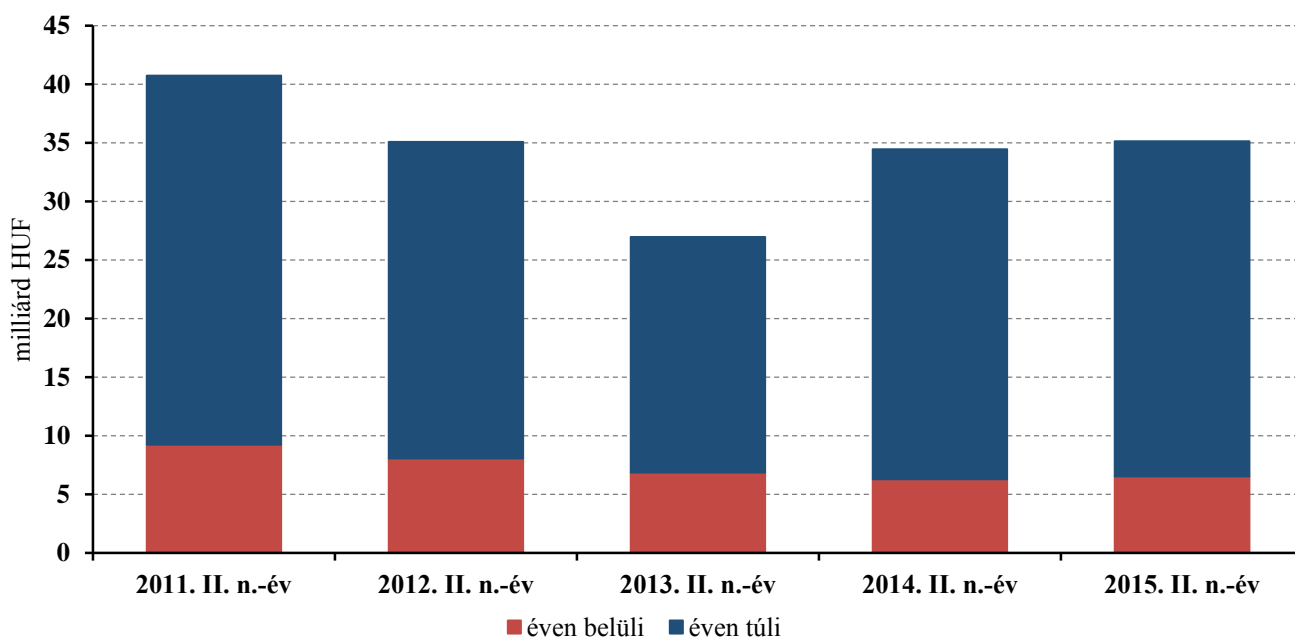
Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 66,5–67,4 százalék volt 2015 első negyedévének végén.

Az élelmiszeripari vállalkozások által igénybe vett éven belüli hitelek értéke 3,8 százalékkal, az éven túli hitelek összege 1,6 százalékkal növekedett az aktuális negyedévben. Arányaiban az éven belüli hitelek állománya 18,6 százalékot, azaz 6,5 milliárd forintot, az éven

túli hitelek részaránya 28,6 milliárd forintot, vagyis 81,4 százalékot tettek ki a teljes garantált hitelállományon belül 2015 második negyedévében (22. ábra).

22. ábra: Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratu ideje szerint

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 66,5–67,4 százalék volt 2015 első negyedévének végén.

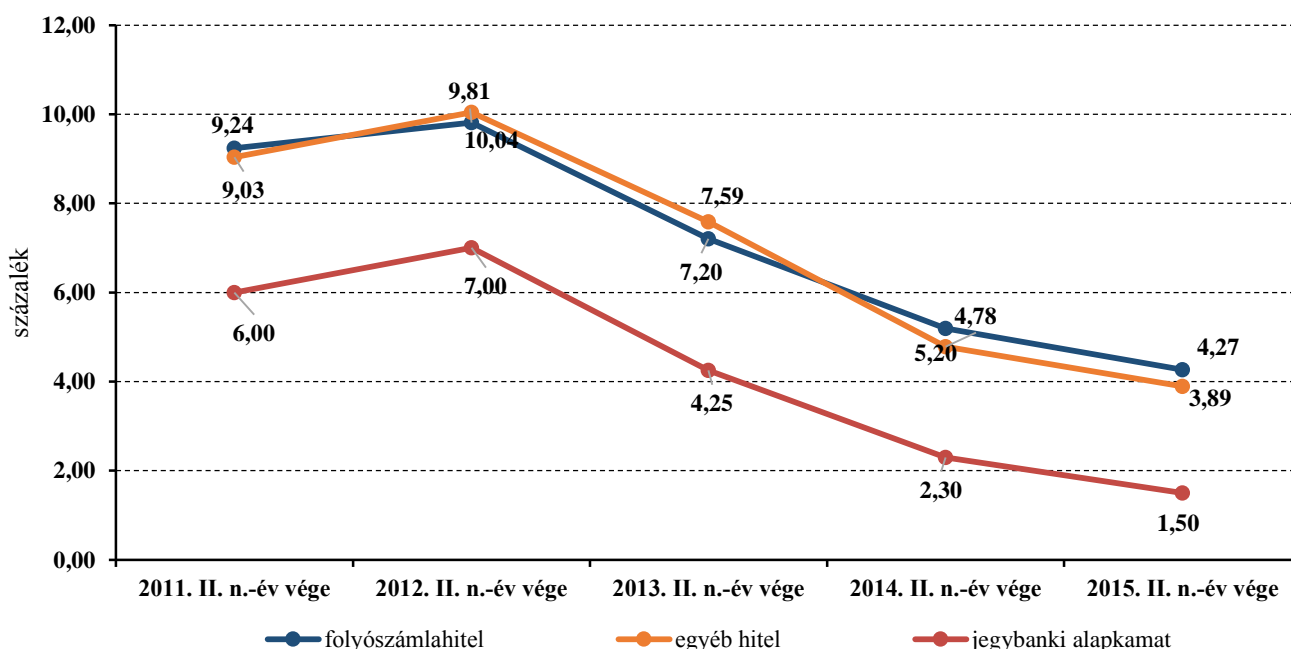
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

Tovább folytatódott a jegybanki alapkamat csökkentése 2015 márciusa után is, és az MNB Monetáris Tanácsa 2015 júliusától 1,35 százalékbán állapította meg mértékét. Mindez kedvező lehet a nemzetgazdasági szektor szereplőinek, így az agrárszektor vállalkozásainak beruházásai növekedhetnek.

A folyószámlahitelek átlagos éves kamatlába, összhangban a jegybanki alapkamat alakulásával, tovább

esett az elmúlt három évben. Az előző év második negyedévi értékekhez képest a jegybanki alapkamat 1,0 százalékpontos csökkenést követően 1,5 százalék volt az aktuális negyedévben. A forintalapú folyószámlahitelek 0,93 százalékpontot, az egyéb hitelek kamatértéke 0,89 százalékpontot gyengült ugyanezen időszakban (23. ábra).

23. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása (év végén érvényben lévő értékek)

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

EU-referenciakamatláb

Az Európai Bizottság (EB) az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referenciakamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak helyettesítésére használ. A referenciakamatláb megállapításának módját az EB 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referenciakamatlábát tagországonként, évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. A magyarországi ráta korábban

hosszabb időn keresztül nem, vagy alig változott, a 2013-ban elkezdődött csökkenés folytatódott 2014-ben. Az aktuális negyedév végén a ráta értéke 1,80 százalék, ami 0,41 százalékponttal volt alacsonyabb az év eleji értéknél (19. táblázat). A táblázatból jól kiolvasható, hogy a piaci forintkamatok és az eurókamatok közötti különbségre épülő kedvezményes MFB-hitelprogramok miatt veszítették el kedvezményes jellegüket.

19. táblázat: A referencia-kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU-alaprátá (%)
2013. I. 1.	6,65
2013. IV. 1.	5,57
2013. VII. 1.	4,62
2013. XI. 1.	3,83
2014. I. 1.	3,45
2014. IV. 1.	2,92
2014. V. 1.	2,92
2014. IX. 1.	2,92
2014. X. 1.	2,38
2015. I. 1.	2,21
2015. IV. 1.	2,21
2015. VII. 1.	1,80

Forrás: a Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az EB a referencia-kamatláb megállapítása során az 1 éves IBOR⁷ kamatlábat tekinti kiindulási alapnak.

Hiányos esetekben az EB saját jogkörében megállapítja a referencia-kamatlábat, amelyet kamatfelárákkal módosít (21. táblázat – Kiegészítő táblák).

⁷ IBOR (Interbank offered rate) = pénzügyi bankközi kínálati kamat

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

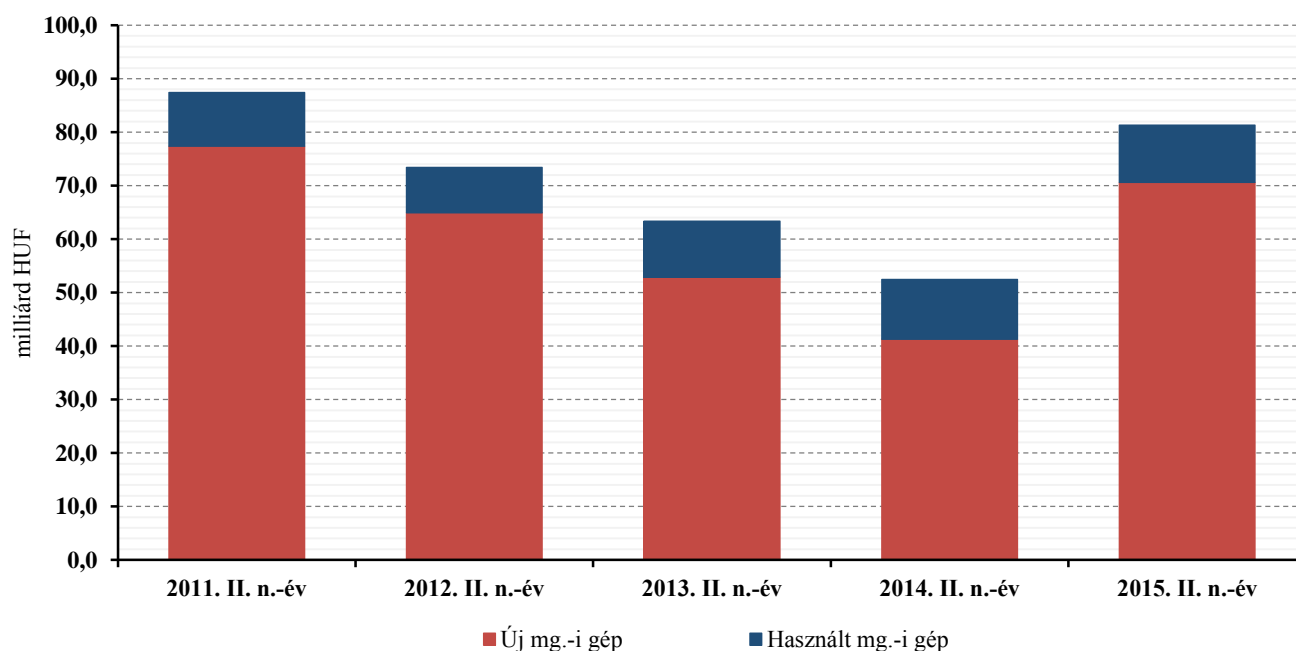
A mezőgazdasági üzemek legfőbb célja a hatékonyság növelése, amit intenzív termesztési technológiákkal és pontos, megbízható gépparkkal tud elérni. A szükséges gépberuházásaikat segíti a lízing is.

Az új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott állománya – tőkekintlevősége – az előző év azonos időszakához képest 54,9 százalékkal, 81,3 milliárd forintra bővült. Az új mezőgazdasági gépek lízingjének gyarapodása eredményezte a növekedést. Az új mezőgazdasági gépek állománya a teljes lízingösszegegen belül 86,9 százalékos részarányt jelentett

az aktuális negyedévben, ez 8,2 százalékponttal haladta meg az egy évvel ezelőtti értéket (24. ábra).

Korábban a leggyakoribb finanszírozási formák a lízingpiacon a hitel, a pénzügyi lízing s az operatív lízing voltak, amelyek az elmúlt években fokozatosan vesztek szerepükből. Az aktuális negyedévben 10,2 milliárd forint értékű hitel 23,8 százalékkal maradt el a 2014. év azonos időszakának értékétől. A pénzügyi és az operatív lízing értéke 41,4 milliárd forint volt az aktuális negyedévben, ami 18,2 százalékos növekedést jelentett az előző negyedévi összeghez képest.

24. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlevőségeinek⁸ alakulása

Forrás: a Magyar Lízing szövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

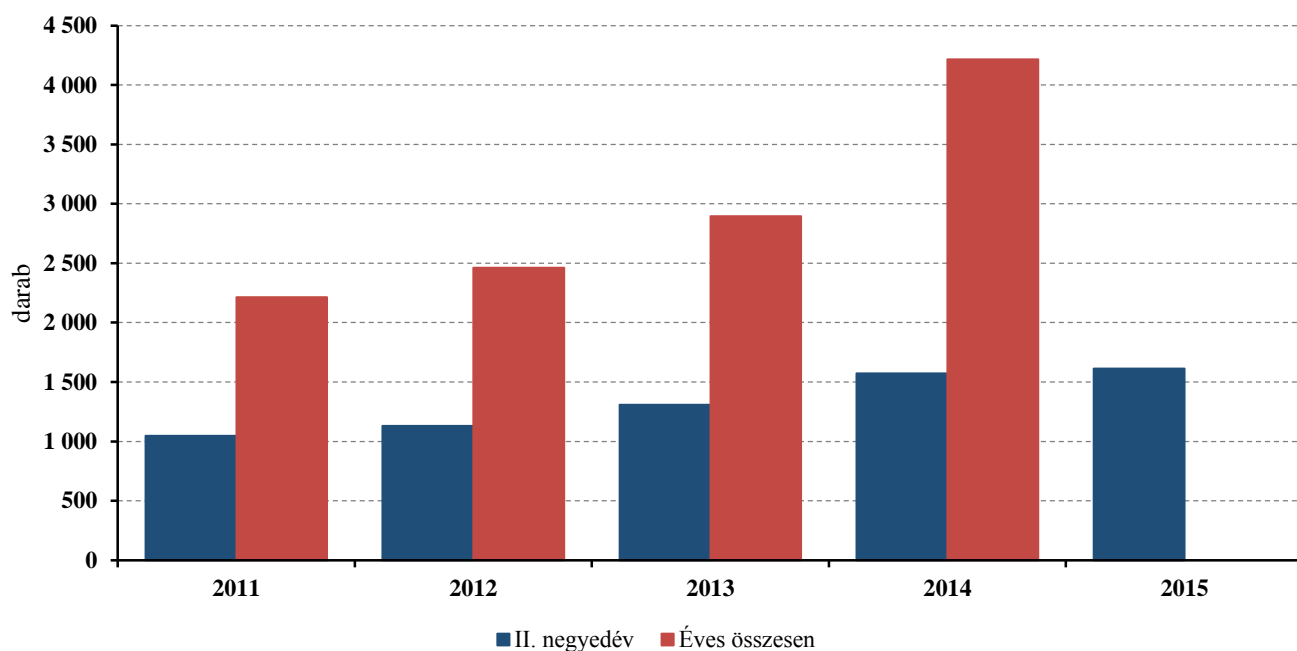
A lízingcégek mezőgazdasági szerződészettségének bővülése az aktuális negyedévben is folytatódott. A második negyedév végéig 1614 szerződést kötöttek új és használt mezőgazdasági gépekre, ami 2,6 százalékkal

haladta meg az előző év ugyanezen periódusának értékét (25. ábra).

Az új mezőgazdasági gépek lízingszerződéseinek száma 81,3 százalékos részarányt képviselt az összes állományon belül.

⁸ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

25. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződészettségének éves alakulása

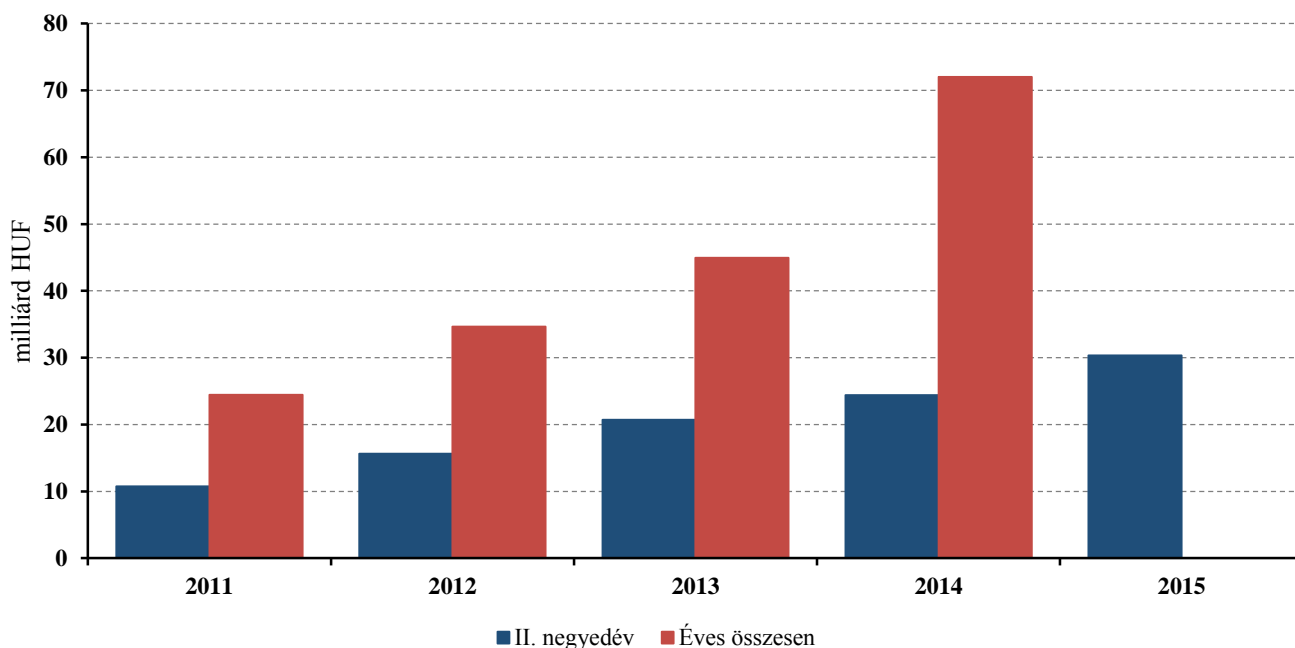

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A lízingcégek által finanszírozott összeg⁹ 930,4 milliárd forint volt 2015 második negyedévében, ez 24,4 százalékkal haladta meg az előző év azonos időszaká-

nak értékét. A kedvező változásban az új mezőgazdasági gépek lízingje volt a döntő, állományuk értéke 25,1 milliárd forintra nőtt, míg a használt mezőgazdasági gépek lízingje 5,3 milliárd forintra emelkedett (26. ábra).

26. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása

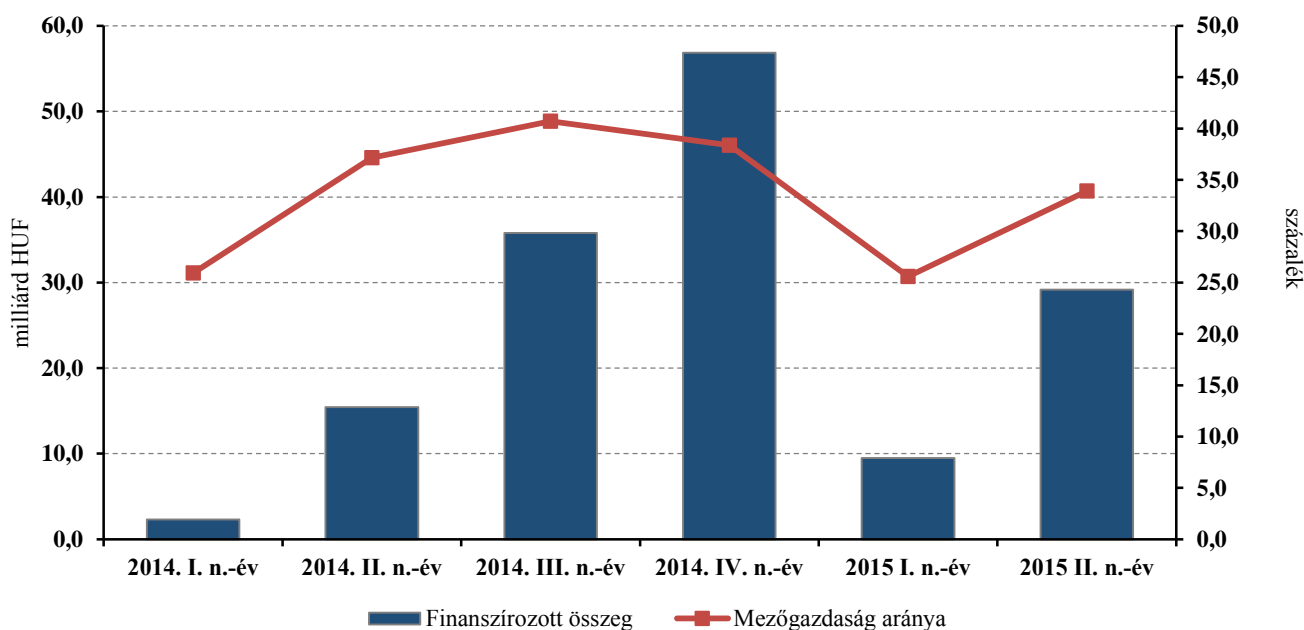
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

⁹ A vonatkozó időszakban a finanszírozó és az ügyfél közötti szerződésben kikötött, folyósított, az ügyfél által elismert tőkerész forintban kifejezett értéke.

Az NHP keretében 2015 második negyedévében a beruházások finanszírozására kihelyezett 59,7 milliárd forint 40,7 százaléka a mezőgazdasági gépek finanszírozását jelentette. A kihelyezett 24,3 milliárd forint több mint kétszerese volt az egy évvel ezelőtti értéknek (27. ábra). A mezőgazdasági gépek NHP keretén belüli finanszírozása a 2014. évi felfutást követően 2015 első

negyedévében jelentősen csökkent, majd az aktuális negyedévben ismét emelkedésnek indult (27. ábra). Az első félév adatait figyelembe véve megállapítható, hogy egyre bővül az NHP keretén belül lízingelt gépek aránya az előző évi arányokat nézve.

27. ábra: A lízinggépek mezőgazdasági kihelyezései az NHP keretében

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

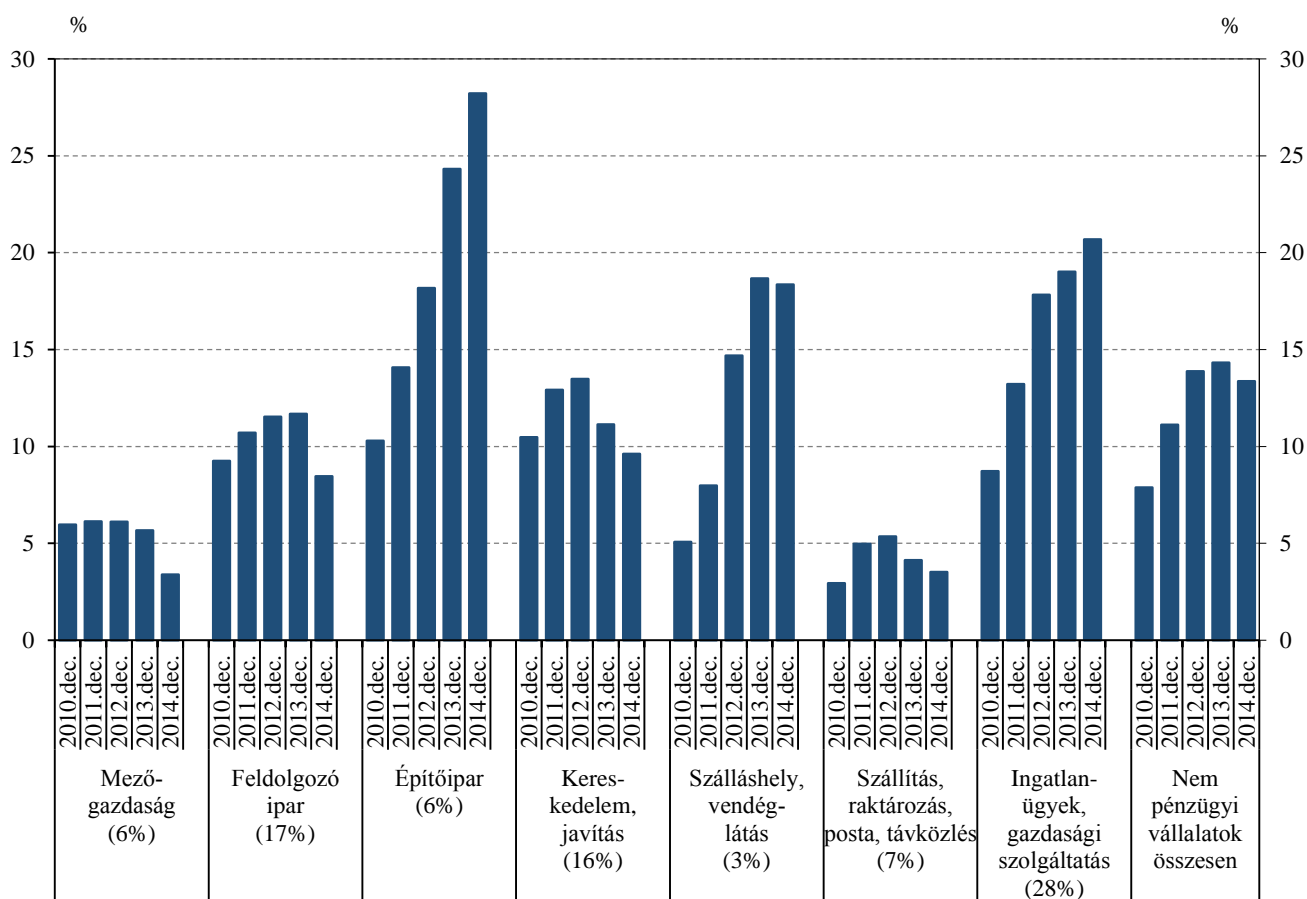
Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége

A hitelállomány fedezettsége az egy adott ágazatban működő társas vállalkozások nem teljesítő hitelei miatt bekövetkezett értékvesztésre elhatárolt hányad. Minél nagyobb a mutató értéke, annál kockázatosabbak az adott ágazat hitelei. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

A mezőgazdasági vállalkozások hitelállományát jellemző mutató 2014 decemberében 5,7 százalékról 3,4 százalékra zsugorodott az előző év végi állapothoz képest, ami az ágazat javuló pénzügyi stabilitását jelzi. A

feldolgozóiparban is jelentősen csökkent, és a mutató 2014 decemberére 8,4 százalékra süllyedt. A mezőgazdaság hitelfedezettségi értékével (3,4 százalék) az egyik legmegbízhatóbb, kevésbé kockázatos adósok közé tartozik. A kedvező irány egyik forrása az NHP, amelynek keretein belül a vállalkozások nagy száma kiváltotta korábbi kedvezőtlen hitelkonstrukcióját. A növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások pénzügyi helyzete erősítette a folyamatot, mivel számukra a támogatási rendszer egy stabil, tervezhető finanszírozási hátteret biztosít (28. ábra).

28. ábra: A bankrendszer vállalati hitelállományának értékvesztéssel való fedezettsége ágazatonként¹⁰

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2015. május

¹⁰ Az ábrán zárójelben az egyes ágazati megnevezések alatt a vállalati portfólión belüli, időszak végi súlyt tüntettük fel.

Kiegészítő táblák

20. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (állományok értéke 2015. VI. 30.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	Befogadott kérelmek	Jóváhagyott kérelmek	Befogadott kérelmek	Jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,04	9,83	0,06	0,04
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,61	3,02	1,04	0,75
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,04	0,02	0,81	0,60
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	–	0,84	0,79
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,35	0,25	7,10	6,52
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,61	11,53	1,60	0,79
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,02	16,78	0,49	0,27
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,26	3,89	–	–
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,11	7,85	5,93
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	3,30	2,68	29,55	21,51
MFB Élelmiszeripari Bankgarancia Program	–	–	13,36	12,24
Összesen	56,44	48,09	49,44	49,44

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

21. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategóriája	Biztosítékokkal való fedezettség		
	Magas	Általános	Alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1000

Forrás: az Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

